

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÁ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SEMANA

AQUEST NÚMERO 10 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA

NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pessetas 1'50.—Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 2'50

Las fiestas de la Democracia

Meeting celebrat la nit del dissapte passat á la «Fraternitat republicana», pera commemorar la sublevació del general Villacampa á Madrit el 19 de Setembre de 1886.

22 de Setembre de 1903

OCTAU ANIVERSARI

DE LA MORT DE

Ignocent López Bernagosi

LA CAMPANA DE GRACIA

DEDICA AQUEST RECORT

➤ a la memoria de son inolvidable fundador ➤

DE DIJOURS A DIJOURS

Al tornar en Silvela del estranger hont havia estiuejat, y com si 'ls bons ayres de aquelles terras europeas que tan poch se semblan a las de aquesta Espanya de la restauració, li haguessin tret las trenyinas del cervell, ha donat una nota tan vibrant, que ha somogut el quartetjat edifici del present estat de cosas. El Sr. Silvela renuncia a la jefatura de la concentració conservadora y declara que no tornarà may més a ser ministre. En una paraula: que se la corta.

Promet encare assistir al Congrés; pero com els toreros retirats, sense baixar al redondel y limitant-se a donar el seu parer desde el tendido, sempre que li vingui de gust y sense compromisos de cap mena. Per lo demés, deixarà que se las arreglin com puguin en Villaverde, en Maura, en Dato y altres malletas aspirants a alcansar la categoria de primers espasas de cartell.

En la resolució de 'n Silvela, segons sembla, hi haurán influhit els amargors de desaires rebuts en aquests últims temps y la convicció íntima que s' haurá format de la seva propia ineptitud. Inepte per massa sabi. Ell mateix ho ha dit: —Jo y Espanya no 'ns podem entendre. Els espanyols no comparteixen els grans pensaments que a mi m' animan.

De manera qu' en aquest concepte s' ha considerat una especie de Himalaya, que al mirar a baix ha tingut rodaments de cap. Las montanyas no s' desvaneixen porque son de pedra. Si fossin com en Silvela s' desmoronarian al veure's tan altas.

De totes maneres la retirada de 'n Silvela ha vingut a sembrar el desconcert en las mal trabadas filias de la situació imperant. ¿Qué farán els mauristas? ¿qué farán els datistas? ¿Y 'ls villaverdistas com se las pondrán si aquells se 'ls posan d' esquena a la paret tan bon puüt s' obrin las Cortes?

Las jefaturas dels partits no s' improvisan, y per més qu' en Villaverde s' proposi tirar endavant y surti lo que surti, y encare que arribi a obtenir la confiança regia y en un cas apurat el decret de dissolució de las Cortes, no es avny prou home, ni ho será en molt temps, pera constituirse en el núcleo respectat y sólit de una agrupació apta pel govern.

La monarquia, per aquest costat, ha perdut un dels seus apoyos.

¿Y per l' altre costat? Desde la mort de 'n Sagasta que l' partit liberal está dissolt. En Montero Ríos no s' entén ab en Vega de Armijo, ni aquests dos cap pares encare que s' ajuntessin se podrien entendre ab en Moret.

Cada hñ d' ells se figura tenir un rey al cos y un tupé sobre del front pera recullir l' herencia de don Práxedes.

En la impossibilitat de posarse de acort las moltes vegades que ho han intentat, se projecta reunir al partit en Assamblea, conferintli l' encàrrech de designar al jefe.

Però fins en aixó, que sembla tan senzill, s' ofereixen no escassas dificultats respecte als elements que han de compóndre. Per altra part, no falta qui juga de murri. Ja diuhen qu' en Moret conta ab l' apoyo de la Casa gran fins a tal extrém que ja té conjuminat el ministeri pel día que 'l cridin a sentarse a taula.

De manera que si aixó es cert sobre l' Assamblea, no sent el partit qui s' dona el jefe, colcat en la precisió de acceptar el que li imposan.

Mentres el desconcert reyna en las oligarquías imperants, amenasadas de completa dissolució, creix y augmenta per tot arreu l' entusiasme republicá.

L' organizació del partit únich adelanta qu' es un gust, y els treballs de propaganda no cesan un sol instant. De las grans poblacions han passat a las comarcas rurals, despertant per tot fortas corrents d' adhesió a las idees regeneradoras de la República, y resolucions de secundar enérgicament l' acció republicana.

Aixís es com el poble contesta a las amenasas, bravuconadas y arbitrariedades de 'n García Alix. Las próximas elecciones municipales posarán de manifest una vegada mes l' empenta cada cop mes formidable de las forzas republicanas.

Ja l' govern las dona per perdudas fins a Madrid qu' es ahont mes hauria volgut guanyarlas, pera ferse ben veure en la Casa gran. Pero apart de la forsa efectiva que reuneixen allí els partidaris de la República, poch menos que inconstrastable, ha vin-

gut a arrebatar las últimas esperansas dels ministerials l' estafada del *Cantínero* y l' reventament complet de la policia madrilenya, qu' era la que portava tot el tráfeh dels projectats xanullos.

De Valencia y Barcelona no cal parlarne. Tots els esforços que s' han fet aquí pera reunir en un sol bloc als elements reaccionaris, resultan fins ara estérils. Tots ells están convensus de la seva debilitat, y 'ls repugna fer un mal paper barrejantse, pera rebre al cap-de-vall la gran pallissa del siglo.

Mes aviat se refían de l' ajuda que 'ls poden prestar els perturbadors, y ja s' recrean ab la feyna que, segons contan, se proposa realisar un cert senyor, qual nom no volém citar, que s' ha fet célebre a Valencia pels seus escándols. Creyém que tot lo que intenti aquí resultarà temps perdut. El poble republicá barceloní té prou serenitat y prou seny pera no deixarse enredar ni ara ni may en las burdas tramas preparadas pels enemichs de la República.

PEP BULLANGA

Aniversari

L' dimars pròxim, día 29 de setembre, se compleixen 35 anys del enderrocamment del tronc borbònic, consumat al crit de «Visca Espanya ab honra!»

Anyada per anyada, desde la publicació del present semanari, que s' remonta al any 1870, divuyt ó dinou mesos després de aquell gran y trascendental aconteixement, hem vingut commemorant en «LA CAMPANA DE GRACIA, haventlo considerat sempre no sols com un recort gloriosísim, sino també ademés com un alentador exemple.

Cal haver viscut en els temps que precediren al fet revolucionari, pera ferse càrrech de la necessitat absoluta de la seva realisació. Era Espanya un país endarrerit y desgraciat, en el qual imperava sols el despotisme de las camarillas, que a la sombra del trono monopolisavan el poder y omplian el país d' oprobri y de vergonya. Rius de sanch havian llenstat els espanyols, desde principis de siglo, per afiansar las libertats constitucionals, y tots aquells sacrificis havian sigut en vá. Els anhels patriòtics y progressius de aquella generació, s' estrellavan obstinadament en lo que s' havia donat en dirne *ls obstacles tradicionals*.

El primer de aquests obstacles era l' trono. En ell se concentravan tots els demés.

Alsats pels liberals, contra 'ls embats del absolutisme, vivia aliat ab tot lo que l' absolutisme representava, ab el clericalisme, ab l' arbitrariedad, ab la tiranía, ab el capritxo, ab l' explotació del poble, ab l' ostracisme perpetuo dels homes liberals y de las aspiracions progressivas. S' ufanava l' trono de contar ab la forsa pública y ab la gracia de Deu.

Ni l' una ni l' altra li valgueren, quan de la condensació del disgust públich, acumulat per vents de tempesta, ne brollá l' llamp calçador de la Revolució.

La forsa pública li girá las espatllas y la gracia de Deu l' abandoná en els moments de major perill. Fou joch de pocas taulas: la sublevació de uns quants barcos anclats en la badía de Cádiz, el pronunciamient de una gran part del exercit concentrat a Andauca, y una sola batalla, la de Alcolea, en la qual l' éxit coroná els esforços dels elements revolucionaris.

La hereva de cent reys, D.ª Isabel II, se trobava estiuejant a Sant Sebastiá de Guipúzcoa. Allá la sorprendueren els fulminants aconteixements, no quedantli temps ni tant sols pera retornar a Madrid en tren ràpit, pera venire de conjurar el pavorós conflicte. Tota l' Espanya, en un instant, s' encengué d' esperit revolucionari, y no li restá altre recurs que passar la frontera, que tenia tant a la vora, rodejada sols de un número escàs de servidores, amilanats, derrotats, vensuts com ella mateixa.

En aquell día memorable de la suprema expiació, degueren sonarli a sarcasme las aclamaciones y las mostrás d' entusiasme que preparadas per sos cortesans, sigueren l' obligat acompanyament del viatge regi. Comparsas trobá pera festejarla; ni un sol pera plorar ab ella.

El poble en massa llansava un crit, qu' en certas orelas, fins llavors tancadas obstinadament a la realitat y a la franquesa, devia ressonar com el més

sangrent dels insults, el crit atronador de «Visca Espanya ab honra!»

**

Una revolució tan felisment consumada, que de moment reintegrava al poble espanyol en la possessió completa de la seva soberanía, no contrastada per cap altre poder históric ni tradicional, fou desde 'ls primers días desviada torpement de son natural camí, per alguns dels elements de major influencia que a realisarla havian contribuhit.

S' imposava el credo democrátic en tota la seva extensió: els drets individuals, las institucions democráticas. Fins els més reacs a acullirlos, els hagueren d' admetre. Hi havia entre 'ls revolucionaris qui maquinava senzillament sustituir en el trono, a D.ª Isabel II, ab son cunyat el Duch de Montpensier, y fins aquests no pogueren resistir a la imposició de las doctrinas democráticas, arreladas en la conciencia de la nació.

Lo més natural era, donchs, enmotillarlas en la forma republicana, qu' es la que millor escau a la essencia de las mateixas.

No s' feu aixís, creyent els que constituïren el govern provisional de la Revolució, que l' poble no estava encare prou madur pera la República. Segons ells, més fàcil que constituïrla, dirigitla y encausarla bonament, en forma armónica que hagués conciliat todas las aspiracions nacionals, era establir l' antitesis eterna de la monarquia democrática, pera la qual els era menester alsar de nou el trono trosejat, y no trobant en la familia borbónica un sol membre que pogués representar dignament semblant solució, acudir a demanarlo a una dinastia estrangera.

Error irremediable que produhí las més desastrosas conseqüencias.

No rejeren qu' en els pobles en que las libertats han hagut de conquistarse sempre per medi de la forsa, son imposibles semblants combinacions d' elements contraposats y en perpetua pugna. Perque, una de dos: ó la democracia devora a la monarquia, ó la monarquia anula a la democracia.

Tal succehí ab el trono ocupat tan precariament pel caballeresch D. Amadeo de Saboya, qui posat en la fatal alternativa de vulnerar las lleys y las institucions democráticas ó de abdicar la corona, optá per tornarse'n tranquilament al seu país, ab la conciencia satisfeta de haverse mantingut fidel als seus compromisos y de haver donat al mon y a la historia un hermós exemple de llealtat.

**

En cambi una cosa enterament contraria ha vingut succehint ab els governs de la restauració borbónica. A despit dels seus intents liberticidas, a pesar dels seus afanys per anular l' obra de la Revolució de Setembre, prompte hagueren de veure que havia encarnat en el poble y qu' era impossible desarrelarla de la conciencia pública. Y pera allunyar la tempestat que 'ls hi venia a sobre, simularen una transacció ab els principis revolucionaris. També ells han tractat de constituïr una monarquia democrática; pero esclaus de aquells obstacles tradicionals, constansials ab una determinada familia, han convertit la democracia en un escarni y una bafa.

La reivindicació de l' obra revolucionaria sería per sí sola causa suficient pera que un poble que bllassona de formal y serio, tractés de posar las cosas en son degut lloch. Pero altas moltes consideracions li obligan ab apremi.

La ruina y la vergonya de la nació consumadas en els desastres de la guerra colonial; la impossibilitat de correcció y esmena que han demostrat las oligarquías imperants, que de aquella ruina y vergonya foren causa; la mateixa descomposició que d' ellas s' ha anat apoderant, inhabilitantlas en absolut pera l' exercici del poder, tot a una proclama la necessitat de que l' poble, a la fi, miri per ell, y sense contemplacions de cap mena, proveheixi a sa propia salvació.

A una tal aspiració, promoguda a un temps per l' amor a las libertats democráticas atropelladas y escarnidas, y per l' interés que ha de inspirar a tots els espanyols la sort de la patria, superior sempre a las conveniencias de una familia determinada, respón el formidable moviment de l' opinió republicana.

Es avny el partit republicá l' adressador de l' obra de la gloriosa Revolució de Setembre, en mal hora desviada de la seva ruta; de aquesta obra qual importancia s' ha pogut desconéixer en determinats periodos de la nostra historia contemporanea, pero que sempre ha lograt sobreposarse als embats y a las intrigas de sos enemichs més encomats. Y conta pera dur a bon terme la seva empresa, ab un caudal inagotable de solucions progressivas, que responen fidelment a las aspiracions modernas més avansadas, y ab un altre caudal d' energías que no s' estroncarán succeheixi lo que succeheixi.

**

No tenim impacencias; pero hem de salvar a Espanya y la salvarem costi lo que costi: hem d' establir el govern del poble pel poble y l' establirém pesi a qui pesi.

Conexim perfectament la nostra forsa y la debilitat dels nostres enemichs. El poble republicá ha ganyat molt en fermesa y experiencia. Es conscient, sab lo que val y coneix el camí que ha de seguir. En cambi els governs de la monarquia son molt més débils de lo que sigueren en vigílas de la revolució de 1868, están més desacreditats en tots conceptes, y no contan ja ab aquella especie de veneració supersticiosa de qu' en altre temps apareixia rodejada la institució monárquica.

Tot conspira, donchs, a la seva desaparició definitiva. Aquesta vindrá indefectiblement, que si es cert que las mateixas causas han de produhir per necessitat els mateixos efectes, també ho es y fins resulta palpable, que pugna per exhalar-se del cor de tots els bons ciutadans, el crit aquell que la dignitat y l' decoro inspiraren als revolucionaris de 1868, el crit atronador de «Visca Espanya ab honra!»

P. K.

UN QUE SE 'N VA

En Silvela, el cap-pare de la concentració conservadora monárquica, després de una passejada per l' estranger, ha tornat a Espanya, y sense detenirse a Sant Sebastián, residencia de la Cort, se 'n ha anat de dret a Madrid, declarant que havia prés la resolució irrevocable de retirarse de la política.

Semblava que 'ls primers que havien de tenir coneixement de aquest determini eran las personas reals, que com a jefe de aquella agrupació l' reconeixían; pero D. Paco, florentí fins en els darrers moments de la seva vida política, ha donat aquest cop que no deixa de tenir una gran significació.

Calculin els monárquics lo que aixó significa, y si no hi cauhen de moment grátinee l' cap, que potser quan se quedin calvos ho trobaran.

Per lo que pugua servir tinguin en compte lo que succeheix en els edificis que amenassen ruína, que hasta las ratas ne fugen. ¿Qué menos podia fer en Silvela, al observar que l' edifici en que s' albergava cruix y amenssa desplomarse al millor día?

Dels que fugen alguns se n' escapan.

**

Algúns han recordat el concepte en que l' tenia en Cánovas quan digué qu' era un tonto adulterat per l' estudi, y qu' era més tonto de lo que semblava a primera vista. Segons els exhumadors de aquests conceptes canovins es una solemne tonteria abandonar una posició política tan important, com la qu' en Silvela havia arribat a conquistar per obra de una serie encadenada de circunstancias propicias, que se li decantaren el día en que l' revólver del Angiolillo va franquejarli definitivament el camí de la jefatura.

Però 'ls que tal diuhen demostran no véurehi més enllá del nas.

Es, en efecte, una posició envejable, la de dirigir un partit que té l' alternativa en l' us de fruyt del poder; pero es precis que aquest partit sigui fort y robust, y estigui en disposició de ser útil als interessos de la patria.

Però quan, en lloch de un partit formal y serio, s' capitaneja un sgabellament d' ambiciosos y vividors, dedicats exclusivament al saqueig de la nació; quan els que haurian de ser factors útils de una determinada política, se converteixen en agents del desordre y la demoralisació, llavoras no hi ha estómach que resisteixi l' cástich de tenir que digerir un pá untat ab inmundicia.

Aquest pá ha sigut l' única menja de 'n Silvela durant la seva jefatura de la pandilla conservadora. Si tenia algun ideal, havia de renunciar a realisar-lo, per imposició incontrastable de una realitat amarga. Ni la pau, ni l' ordre, ni l' progrés, ni la cultura, foren may factibles dintre del present estat de cosas.

Se distingí en l' oposició com a seleccionador, demostrant un afany particular per prescindir de tot element indigno, y un cop ocupá l' poder hagué de valerse principalment de las garbelladuras que mentalment havia determinat llansar com a perniciosas. Aixís la inmoralitat lluny de correjirse, ha anat en augment durant el mando de 'n Silvela.

Alentá ideas d' engrandiment y de prestigi pera la nació vensuda, humillada y empobrida en las últimas aventuras colonials, y s' trobá rodejat d' elements decidits a continuar las orgias que produhien aquells espantosos desastres.

Patrociná una política de vigoriació del esperit nacional y de la riqueza pública, y hagué de valerse d' homes de grapa, acogotadors implacables de aquest pobre poble, que ja no pot ni ab els seus ossos.

Si de alguna cosa deu culparsel es de la debilitat del seu carácter. Dócilment se deixá aparellar ab qui havia de contrariarlo: primer ab en Polavieja, al objecte de ferli mantenir y aumentar si era precis la asquerosa preponderancia clerical, causa primera de la espantosa decadencia de aquesta nació desventurada; després ab en Maura, l' exlíbrer ajusit que tan tristement s' ha donat a conéixer en aquests últims temps. Per últim, y com a la darrera bafa, algú li obligá a patrocinar la candidatura del seu etern rival, en Romero Robledo, símbol de la frescura y la despreocupació, pera la presidencia del Congrés.

Hi ha cosas que no poden passar y aquesta es una d' ellas.

En Silvela no ha abdicat a la seva posició política; més propiament s' ha de dir que l' ha vomitada.

Per fi ha arribat l' hora de que s' fassi una mica de llum en las tenebras que rodejan l' última crisis ministerial, que produhí l' assenció de 'n Villaverde a la presidencia del ministeri.

Ara podém dir a tota veu que aquella fou la crisis de la por.

Contra en Silvela hi havia gran disgust en determinadas regions. No se li podia perdonar qu' en las elecciones de diputats a Cortes no hagués extremat els medis per evitar la victoria dels republicans alcansada a Madrid, a Barcelona, a Valencia, a las primeras ciutats de la Península. Se mirava ab rezel la creixent preponderancia del partit republicá, que va escampant per tot Espanya la brahó de sas virils iniciativas, y aquest despertar del poble provocat pel descredít del régime, s' atribuïa a la debilitat y a l' ineptitud del primer ministre. El disgust arribá al últim extrém quan se vejú que 'ls formidables arguments aduhits per l' ilustre Salmerón en el seu famós discurs de acusació, havian quedat inconstestats, porque fins en Silvela, en el seu fur intern, hagué de compendre que l' jefe dels republicans tenia rahó.

Aquell día fou decretada la desconfiansa que havia de donar per resultat la suplantació de 'n Silvela en el govern per un de sos llochs-tinents, per en Villaverde, l' qu' en moments de perill l' havia abandonat. De aquí la constitució del ministeri de *vayadillo*. Una trastada. Un cop amatagat; pero de aquest cop, al últim n' ha sortit el blau... y alguna cosa més que l' blau, tal vegada una fractura completament incurable.

Perque la retirada de 'n Silvela en els actuals mo-

ments de apremis polítics, en vigílies de unas eleccions com las municipals, que prometen ser una especie de plebiscit entre la República y la Monarquía, y en vigílies además de la reunió de las Cortes, obligadas á regularisar la situació económica del país ab l'aprobació dels presupuestos, es un fet que pot tenir conseqüéncias incalculables.

Desitjosos estém de veure lo que farán els diputats de la majoria dividits y fraccionats, com á fills que son del personalisme, pera conjurar el conflicte en que 'ls ha ficat la retirada del jefe de la concentració conservadora. Si estant baix las sevas ordres exclussivas era difícil establir entre ells una prudent inteligéncia en bé del fi comú que á tots els afectava ¿qué no succehirá avuy en que s'ha desfet el llas de la jefatura?

La mateixa vacant que deixa en Silvela al retirar-se donará lloch al desvetllament de tota mena d'ambicions y apetits. En Villaverde, en Dato, en Maura y algún altre aspirant de menor quantía, s'han de disputar ab las dents y ab las unglas la suprema jefatura de la pandilla, y mentres tant la agrupació formada pera servir de crosca al régimen no podrá funcionar, com no funciona desde la mort de 'n Sagasta, y per iguals motius, l'altra crosca de l'agrupació liberal.

No podía, donchs, en Silvela, retirarse més á temps, pera secundar las aspiracions de la Espanya nova, que pugna briosamente per redimirse y regenerarse.

El mateix ha declarat que la resolució de retirar-se de la política, que avuy ha portat á efecte, l'ha via conceduda 'l día 25 de mars del present any.

El día 25 de mars se reuní á Madrid l'Assamblea republicana.

En una mateixa fetxa se realisá la unió de las forsas republicanas y 'l principi de la *debácle* de las pandillas gubernamentals al servey de la monarquía. P. DEL O.

COM MÉS ANÉM...

Lo mon, señores, está que bufa molt en extrém; y 's manifesta qu' en eixa terra no 'ns enteném. Vingan recárrechs, vingan impostos, á tall seguit, per donar gustos á la llopada que hi ha á Madrid. En conseqüéncia l' obrer demostra torna s badoch; puig mou las vagas en una forma que no va en lloch. Ponts que s' ensorran... deu mil desgracias que deixan se n: lo que declara que en eixa terra no 'ns enteném. Lo pa envenena; lo ví indigesta. ¡tot es igual! Per xó se 'n moren tants de repente ó d' altre mal. En aquestes *lios* la clericalla també hi pren part; ab tot se fican, de tot se cuidan menys de resar. Es dir, señores, que aixó es un' olla fenomenal; es un fandango que qui no 'l balla busca altre mal. No estranyaria que tots penséssim com correspon, y que algun día la Espanya entera fugís del mon. Perque ja es cosa molt evident de plany etern; qu' á n' aquí viure, avuy es viure dins del infern.

RAMPSELLS

PLASSA VACANT

CANSAT, no sé si de treballar ó de no fer res, en Silvela s' ha declarat en *huelga* perpetua, radical, definitiva. Més clar, don Francisco ha fet dimissió de la plassa de jefe del partit conservador que, ab tal motiu, queda acéfal.

¿Quí será 'l seu successor?

En ocasions com aquesta es quan se posan de relleu las imponderables ventatjas de la monarquía hereditaria. Mort el rey, mentres aquést haji pres la sabia precaució de casarse y tenir fills, encare que 'l seu hereu sigui un beneyt, la cosa va lo mateix que una seda. La corona del pare mort passa á cenyir el front del fill viu; els pobles, educats pre viament en aquestes costums, cridan ¡Visca 'l rey!, y aquí pau y després gloria. Tot queda arreglat y á ningú se li ocorreix formular la més petita queixa.

Ab la retirada, ó com si diguéssim la mort política, de 'n Silvela, aquesta magnífica solució no es possible. Al dimitir don Francisco y dir als seus parcials: *Ahí queda eso*, ve á llessar al mitj del seu camp la poma de la discordia.

¿A qui toca recullirho, *eso* que 'l jefe ha llessat en mitj del camp?

Si l'aconteixement s' hagués pogut preveure, els soldats s' haurían preparat ab temps, y sospesant las qualitats y 'ls mérits dels seus tinents, haurían tingut ocasió de triar 'l hereu que 'l día de la retirada havia de recullir la mangala del general.

Aixó no ha sigut aixís y per xó hi ha entre 'ls conservadors tanta saragata.

Tots se creuhen—y potser ab sobrada rahó—dotats de talent y condicions per heredar al jefe y ocupar dignament la plassa que don Francisco deixa vacant.

Entre que 'l difunt ja ha llansat alguna indirecta y que la posició que ocupa sembla que li dona dret per cridar, en Villaverde es el que primer s' ha presentat á arregar *eso*.

—Soch el president del Govern—ha dit 'l home.—vaig heredar á n' en Silvela en el cárrech, quan ell va tenir á bé abandonarlo. ¿Quí, donchs, més indicat que jo pera succehirlo també en la jefatura del partit?

—Permetim—li contesta algú que no troba de prou pes las rahóns alegadas per don Raymundo:—la pujada de vosté al poder va ser una casualitat qu' encare no está ben explicada... y no es tot hu desempenyar un cárrech pel qual tothom es bo, ó exercir una jefatura qu' exigeix serietat, historia, prestigi... y una fulla de serveys ab molts casillas plenas.

—¿Dels meus serveys parla? ¡Está bé! ¿Quí n' ha prestat més que jo? La salvació de 'l Hisenda, la restauració del crédito al extranger, el plan pel sanejament de la moneda ¿á qui s' deu tot aixó sino á mi?—

Es inútil: l' argumentació de 'n Villaverde no convens á ningú, y 'ls *conspicuos* conservadors, deixant que 'l *sanejador* de la moneda prediqui sol, se disposan á escoltar á n' en Maura qu' está perorant al altre costat.

—Aquí—diu don Antoni—si algú mereix heredar al senyor Silvela soch jo. A mi y á ningú més se deu el que 'ls conservadors disfrutin avuy del poder. ¿Quí no ho sab? Si jo no m' hagués avingut á sumar ab las de don Francisco las mevas forsas, ¿ens haurían entregat el timó en la crisis de Deseembre?

—¿Y de las forsas de 'n Villaverde, que no se 'n recorda?

—En Villaverde no 'n tenía llavors de forsas. Soldat més ó menos distingit, oficial notable si 's vol, no portava ab ell altra cosa que 'l seu prestigi personal y la reputació, bona ó dolenta, que preparant quatre combinacions d' Hisenda s' havia fet. Las forsas sevas eran las mateixas de D. Francisco. Las mevas nó: eran distintas, frescas, novas, agueridas en lluytas sostingudas al costat d' aquell general que 's deya Gamazo y fins á las ordres d' aquell generalíssim que 's deya Sagasta. En la situació que llavors vam formar, en Villaverde era un adorno: jo, una potencia.—

En mitj d' aquestas manifestacions, s' alsa la veu de 'l Azcárraga, que ab molta suavitat pregunta:

—¿Ja 's té en compte que jo hi sigut jefe del Govern, ministre ab en Cánovas y successor seu en moments difícils?

En Romero Robledo l' interromp.

—¿Y ja 's té en compte també que quan tots vostés se mamavan el dit jo ja estava cansat de manejar carteras y de marcar, ab la meva grapa poderosa y las mevas dents invencibles, rumbos y derroteros al partit conservador?

Pero en Pidal interromp llavors á n' en Romero Robledo.

—¿Y s' ha olvidat tal vegada que quan jo vaig ingressar en las vostras filas va ser en virtut de la promesa que va férsem de que ab el temps la jefatura sería per mi?...—

La polémica es curiosa y promet no acabarse en molts días.

—*Ahí queda eso!*—ha dit en Silvela.

Y á reclamar *eso* 's presentan en Romero, en Villaverde, 'l Azcárraga, en Maura, en Pidal...

Assentemnos á la barrera y disposemnos á contemplar l' espectacle.

Me sembla que aném á riure de valent. FANTÁSTICH

¡ - - - - - !

Se menjava un Rotschild una costella, quan tot de prompte un pobre: «Bon senyor, va dirli, ¿vol donarme 'na mica? y ell va dir: No.»

Y encare no tenía temps el pobre d' haver retrocedit un pas tant sols, que va tirarla á sota de la taula á n' al seu gos!

R. PAMONICAS

ONCEPTES molt justos emesos per en Lerroux en el meeting celebrat el passat disapte en la *Fraternidad republicana*, pera conmemorar la sublevació de 'n Villacampa.

«Nosaltres, encare que radicals, en el present estat, en l' estat actual de la humanitat considerém al exércit com el bras armat de la patria, y nosaltres no 'ns cuidarém com els governs de la Restauració de armar al exércit porque ab las sevas bayonetas sostingui 'l trono, sino que dirigirém tots els nostres esforços á alsarlo á un estat superior de cultura y á dignificarlo.

«Nosaltres no prediquém la indisciplina del exércit; pero girant la vista á la historia, veyém que, gracias á la indisciplina del exércit conquistarem nostra independéncia; que gracias al general Riego conquistarem la Constitució, y que gracias al exércit indisciplinat de Alcolea fou derribat un trono caduch y aburrible.

«Nosaltres no demaném al exércit que 's sublevi: lo únich que li demaném es que s' identifiqui ab el poble.»

Aquí tenen als pobres repatriats. En la necessitat en que 's troban de reclamar lo que se 'ls deu, els misserables atrassos que guanyaren al preu de la seva salut y de la seva sanch, tractan de reunir-se y las autoritats no 'ls ho permeten.

Reunions de repatriats sigueren prohibidas Madrid primer y més tart á Badalona.

Aniversari

Pensant ab aquell gran día, ¿cóm se regositja l' ánim

y cóm bull y tira plans, plé de ganas de tornarhil...

Els apuros d' un ministre, ó no 's pot cridar «¡Viva la República!»

—Si fos una sola boca, jo la taparia, pero ¡mala negada! son tantas las que cridan lo mateix!..

Per lo vist els ministres no poden sufrir que 'ls que sigueren y continúan sent víctimes dels espantosos desastres colonials pertorbïn la seva digestió. Però tot inútil: sense necessitat de reunir-se per prendre acorts, cada repatriat es un fantasma acusador, que està clamant Justícia.

Y 'ls será feta.
Que no 's pot consentir durí per més temps un estat de coses vergonyós, com l' actual, en que mentres tenen recompensa totes las indignitats y totes las cobardies, s' olvida y menysprea als pobres fills del poble, als quals se imposa la part més dura en el cumpliment de sos patriòtics debers.

Repatriats: treballen per l' adveniment de la República, y treballaren per la dignitat d' Espanya y per la justa reparació que 'us es deguda!

Bebel, el jefe socialista alemany, ab l' autoritat que li presta l' adhesió de més de tres milions de ciutadans, qu' en las últimas eleccions votaren de conformitat ab las sevas idees, s' ha encarat ab l' emperador protestant de un concepte que aquest va vertir en un dels seus discursos.

L' emperador va declarar que 'ls soldats, al sentir la veu de mando, havian de disparar els fusells, encare que sigues contra 'ls seus mateixos pares.

Poch li ha costat á Bebel refutar un concepte com aquest que pugna ab els sentiments més íntims del cor humá.

Dia arribará, y á no tardar gayre, en que 'ls déus potes se veurán abandonats dels pobles sense que ningú 's presti á sacrificar-se en defensa de sos odiosos privilegis. Llavors, si tan amichs son el estufi de sancó, podran donarse grat, aixecant-se ells mateixos la tapa del cervell.

En Gasset ha anat á Murcia, y pera fer-se aplaudir de aquella gent els ha hagut de pintar la cigonya, prometent-li l' oro y el moro, pantanos, canals, camins y carreteres. Sa li va desculiar de prometre un pernil á cada murciá.

Però encare feu més. Considerant que presentat es com á ministre conservador no 'ls hauria satisfet, els hi digué textualment: —Olvidad mis condiciones y mi carácter político: todos somos correligionarios, porque todos somos españoles.

Aquesta afirmació de n Gasset, únicament podrán fer-la en el seu dia, els ministres de la República.

El govern del Ecuador ha pres la resolució de prohibir la immigració de las corporacions religioses. Aixís impedirá que 's propagui per aquell país verge la filoxera clerical que está devastant á Espanya.

Ha tornat de París, l' amich Salas Antón, qui després del fracàs de la seva candidatura en las passades eleccions prengué la resolució de desterrar-se voluntariament.

Calabrón ab tota l' ánima qu' ell mateix s' haja aixecat el dextero, accedint á las réplicas que li dirigiren algúns dels seus amichs.

La República necessita l' concurs de tots els homes de bona voluntat, y els republicans en massa desitjan que 'ls que poden treballar pel seu adveniment, ho realitzin, sense fer rereas.

En la festa inaugural de la *Fraternitat republicana* de Terrassa, fou molt celebrat un bonic retrato de n Lerroux, dibuixat al llapis per un noi de Rubí, que conta tot just onze anys d' edat, Constantí Sancho, fill del estimat correligionari del mateix apellido.

De aquell retrato, que revela las més felices disposicions per l' art del dibuix, no feu present el se nyor Sancho á la Casa del poble de Terrassa.

També 'ls republicans de Vimbodí han establert la Casa del Poble en edifici propi, pera donarhi hostatje á la *Fraternitat republicana*.

Encare que l' edifici es modest está en perfecta consonancia ab las necessitats dels correligionaris de aquella sempre republicana població, alberch d' energias democráticas, no profanat jamay per la reacció clerical, ni en temps de guerra, ni tampoch en èpocas de pau.

L' exemple de Terrassa y de Vimbodí deu ser seguit per totes las poblacions que se sentin ab forses per imitarlos.

Ab la institució de *Casas del poble* 's treballa pel present y pel porvenir: per facilitar l' adveniment de la República y per assegurar la seva conservació demá que la tinguem.

El govern republicà francès ha tret els dre's que pesavan sobre l' sucre, y ab la supressió de aquests dre's el preu del mateix ha baixat fins á 60 cèntims el kilo.

Aquí l' paguem á cinch rals.

que fós altament humá, s' ha encabritat furiosament, llençant tota mena d' impropolis contra l' jove de referència. Y 'no temintes prou ab aixó ha apelat á tota classe de recursos jesuítichs pera fer fracassar tan noble empresa. Heus aquí la gran obra social dels ayaq-llums! Tot aixó 's deu la civilització moderna als portaveus del cristianisme, en plé siglo XXI.

PORT DE LA SELVA.
L' ensotant d' aquest poble va negarse á casar una noya pel motiu de que no sabia prou bé la doctrina. El pare de la minyona, després de agotar tota la paciència, va encarrarse ab el reverendo dihenit que no 'l necessari pera res y que s' havia de casar sense la seva benedicció tam- bé sería bon cassida. Qué va haver diti Cohets y púls portian de la boca del capellá, volia tirar aquell home secasí avall y ho hauria fet si la pata-ranca li hagués permés.

No es estrany, l' home acabava d' arribar ala-hora de festa major y encare se sentia flich de camas.

AVINYÓ, 14 de setembre
Quina festa major! Sense orquesta ni envalet. Las autoritats y els cacichs han vist que aquesta vila cada dia es més republicana y per xó recordaren no donar ni fer, ni deixá fer res, y si volíam festas, había de ser á compte nostre la funció de la iglesia: á lo qual, com es molt just, ens hi negarem. A última hora quan ja no hi havia lloch á treballar ab motiu de las corts, que se celebraven varen variar de pensament y accediren á la festa.

Aixó doná per resultat que mossen Guindilla, després de moltes ximplas, ataqués á la Libertat y als periódics de idees avansadas.

SORTI, 14 de setembre
Bon xasco rebé la semana passada l' abogadot. Canona de aquesta població, que pretén floarse al partit republicà en companyia de un con-fratres ent de barba molt llarga quin lema en política es: anar sempre ab els que mes donguin, pero sabedors del dignes republicans de aquestes, de que á Llorens ja rebu- jat al esmentat Lezarillo, que sols va pera veure si en el nostre camp podria fer-li la esgotada, que no li ha sigut possible fer en el conservador, lo despediren á la fresca deixant-lo ab un pam de nas.

SALLENT, 22 de setembre
Al enjagar la fábrika pel seu compte el burgés J. Moré (a) Tarriss torná á pendrer los mateixos obrers que li treballavan avants, quan la fábrika era moguda per los fills d' en Serra, tant els de dia, com els de nit.

Las dugnas primers semanas, no passá res d' extraordinari, ja que baixava prou aygua per fer anar las eynas, pero l' illa major, que s' á la tercerá començá á estroncarse el such, y com que el tal burgués es enemich del canyo, qué passá? Que feu parar á las nits, resultant que 'ls obrers tornaria á quedar sense empleo, deixantlos per lo tant, á la lluna de València.

TRAMP, 15 de setembre
Fa pochos dies que l' ajuntament al discutirse l' presupost per l' any vinent, va suprimir las 200 pessetas que figuraban destinadas á funcions de iglesia. L' acort ha sigut per unanimitat. Sapigut aixó pel nostre enotant, lo diumenje passat va fer un sermó dihent que l' actual sistema es molt dolent y que 'ls que vindrán encare ho serán més, anyadint per las autoritats una calificaciós una mica massa groixuts per sortir de la boca de un pastor. Ja se sab: els hereus de Cristo, en quan els tocan els interessos, fugen de test y fan barrabassas.

LLANSÁ, 15 de setembre
Gran festa católica 's prepara pera l' dia 23, ab motiu de debutar en la capella de la Mare de Deu del Port un noi torero místich fill d' aquesta població. Segons noticias el tal capellán es tan curt de talla, que ja li están cecant un escambell á la tronsa desde ahont haurá de fer la primera prédica. Ella llanuta esperan aquesta solemnitat com candeletas. Ells la esperan y nosaltres tambe, per fer-ni un tip de riure. Vinga xerinxia, que un ó altre pagará la festa.

BERGA, 19 de setembre
Indignats els devoradors de conciencias al sentir La *Marsellesa*, dins de la societad més espléndida de Berga (*Centro del Canal*), van tirar la teula per las parets. Veuyán si antes de pochos dies sentirém qu' ells y 'ls seus *Vegala* se cantan en el Casino Bergadé. Molt fàcil es arriar ferro, porque, mentres pugnin enganyá al jovent transformantien aquell casino en una casa de disbauxes.

Ara mateix están tips de probarho tot: comensaren ab el pilotaje y arribá á afonçats, y ara jo no saben qué proba. Naturalmente, com que l' jovent no dorm y ells gosenyan l' orella cara!

TARRAGONA, 15 de setembre
A pesar de la protesta dels vehíns per la impertinent campaneta dels frares, cap autoritat n' ha fet cas, pero

basantse aquesta gent clerical en aquell ditxo no vols *caído, tassa y misja*, govem ja fa uns quantos dies d' una altra que es la dels cartuxos, que toca en alitas horas de la nit movent de lo escandol y no deixan dormir á ningú.

Fora hora qu' ab aqueixos abusos se 'ls hi poés coto, per lo que 's crida l' atenció de qui perteneixi, perquè el treballador qu' es té que aixecar á las quatre ó las cinch de la matindada está per descansar y no perquè l' rebus de un' altra nació li vingui á pertorbar son repós.

TRVÁ, 14 de setembre
Dimenjo passat el nostre escuraxamanyes desde l' cubell de las excomuniados digué que aquest es el poble de més poca fe de tota la cristiandad. Figuroveus, gormés mena, (dij) que fins els escolars se 'n declaman en burla. Aixó es de tan bé que 'l paga. Y 's'ajuga, además, que si no temim fe es porque 'ns la ha fetá perdre mossen Baixina.

En els primers moments quan encare no havia passat la impreció produida pel desastre, que causá la mort á un brañ fill del treball y graves feridas á un altre, víctimas de la seva abnegació, per l' afany ab que, com tots els se companyes, s'ufiarren á la extinció del incedir, en aquellas horas en que semblan establirse corrents de armonia y de bona inteligencia entre l' capital y l' treball, af-cats per una mateixa desgracia, 'ls treballadors que quedaren en vaga forosa sigueren cridats á reunio, per se o'rar la veu dels diuynos de la fabrica ind-ciadada, 'ls quals els dirigí tres paraules de agrhiment y de consel, y promesses de que 's reanuseran els traballs á la mejor brevetat, y gradualment, en tant que ho consentisn las condiciones del edifici, y á mida que s' anés reedificant la part d' ell destruhida per l' incendi.

Aquelles paraules eran, en certa manera, un premi otorgat als bons obrers, que tant s' havian distingit, combatint, ab risch de la vida, els efectos de aquell element devorador. Pero han passat algunas semanas, y la fam y la miseria cebante en un gran número de familias traballadoras de Olesa de Montserrat. Aquests feudals de la máquina no están contentes ab explotar las suadas dels seus vassalls: velen además dominar la seva concienca, pero en ells

guros que pugnin compensarlos de la instant nea perdua del treball y l' pá.

En aquest y altres molts casos sempre es l' últim mico l' que s' ofega.

Despedits se troban tots els que anteriorment s' havian distingit en un concepte ó altre dintre de l' asociació, ja desmpeyant càrrech en las juntas, ja prenent la paraula en alguna deliberació, desde dits igualment eis qu' en las passadas eleccions de Diputados á Cortes més tratallaten en prò de las candidaturas republicanas en las poblacions d' Esparraguera y principalmente de Olesa de Montserrat. [Quina honra, y quina satisfacció pel diputat indiscutible D. Alfonso Sala! Contra l' obrer que no 's dona á partit, tots els modis son bone: quan no basta l' mauser que rega ab sanch els careros de Terrassa, la fam y la miseria cebante en un gran número de familias traballadoras de Olesa de Montserrat. Aquests feudals de la máquina no están contentes ab explotar las suadas dels seus vassalls: velen además dominar la seva concienca, pero en ells

sole se dona ocupació á certs obrers favorecuts per la benevolencia dels duenyos y encarregats. En aquest punt s' está efectuant una tria, una selecció escandalosa, irritant. A ningú 's proporciona treball que previamente no contraguí l' compromís de no formar part de cap asociació obrera. Se reclutan esclaus que s' entreguin incondicionalment á l' explotació dels amos: els obrers que aprian á fer us del dret á asociarse reconegut per las lleys del país, son sistemáticamente reñjats. Per eis no hi ha feyna ara, ni n' hi haurá tamoch en que la fábrika estigui del tot reconstruhida. Ben clar se 'ls ha manifestat: de asociats no 'n volen.

Despedits se troban tots els que anteriorment s' havian distingit en un concepte ó altre dintre de l' asociació, ja desmpeyant càrrech en las juntas, ja prenent la paraula en alguna deliberació, desde dits igualment eis qu' en las passadas eleccions de Diputados á Cortes més tratallaten en prò de las candidaturas republicanas en las poblacions d' Esparraguera y principalmente de Olesa de Montserrat. [Quina honra, y quina satisfacció pel diputat indiscutible D. Alfonso Sala! Contra l' obrer que no 's dona á partit, tots els modis son bone: quan no basta l' mauser que rega ab sanch els careros de Terrassa, la fam y la miseria cebante en un gran número de familias traballadoras de Olesa de Montserrat. Aquests feudals de la máquina no están contentes ab explotar las suadas dels seus vassalls: velen además dominar la seva concienca, pero en ells

sole se dona ocupació á certs obrers favorecuts per la benevolencia dels duenyos y encarregats. En aquest punt s' está efectuant una tria, una selecció escandalosa, irritant. A ningú 's proporciona treball que previamente no contraguí l' compromís de no formar part de cap asociació obrera. Se reclutan esclaus que s' entreguin incondicionalment á l' explotació dels amos: els obrers que aprian á fer us del dret á asociarse reconegut per las lleys del país, son sistemáticamente reñjats. Per eis no hi ha feyna ara, ni n' hi haurá tamoch en que la fábrika estigui del tot reconstruhida. Ben clar se 'ls ha manifestat: de asociats no 'n volen.

Despedits se troban tots els que anteriorment s' havian distingit en un concepte ó altre dintre de l' asociació, ja desmpeyant càrrech en las juntas, ja prenent la paraula en alguna deliberació, desde dits igualment eis qu' en las passadas eleccions de Diputados á Cortes més tratallaten en prò de las candidaturas republicanas en las poblacions d' Esparraguera y principalmente de Olesa de Montserrat. [Quina honra, y quina satisfacció pel diputat indiscutible D. Alfonso Sala! Contra l' obrer que no 's dona á partit, tots els modis son bone: quan no basta l' mauser que rega ab sanch els careros de Terrassa, la fam y la miseria cebante en un gran número de familias traballadoras de Olesa de Montserrat. Aquests feudals de la máquina no están contentes ab explotar las suadas dels seus vassalls: velen además dominar la seva concienca, pero en ells

sole se dona ocupació á certs obrers favorecuts per la benevolencia dels duenyos y encarregats. En aquest punt s' está efectuant una tria, una selecció escandalosa, irritant. A ningú 's proporciona treball que previamente no contraguí l' compromís de no formar part de cap asociació obrera. Se reclutan esclaus que s' entreguin incondicionalment á l' explotació dels amos: els obrers que aprian á fer us del dret á asociarse reconegut per las lleys del país, son sistemáticamente reñjats. Per eis no hi ha feyna ara, ni n' hi haurá tamoch en que la fábrika estigui del tot reconstruhida. Ben clar se 'ls ha manifestat: de asociats no 'n volen.

Despedits se troban tots els que anteriorment s' havian distingit en un concepte ó altre dintre de l' asociació, ja desmpeyant càrrech en las juntas, ja prenent la paraula en alguna deliberació, desde dits igualment eis qu' en las passadas eleccions de Diputados á Cortes més tratallaten en prò de las candidaturas republicanas en las poblacions d' Esparraguera y principalmente de Olesa de Montserrat. [Quina honra, y quina satisfacció pel diputat indiscutible D. Alfonso Sala! Contra l' obrer que no 's dona á partit, tots els modis son bone: quan no basta l' mauser que rega ab sanch els careros de Terrassa, la fam y la miseria cebante en un gran número de familias traballadoras de Olesa de Montserrat. Aquests feudals de la máquina no están contentes ab explotar las suadas dels seus vassalls: velen además dominar la seva concienca, pero en ells

sole se dona ocupació á certs obrers favorecuts per la benevolencia dels duenyos y encarregats. En aquest punt s' está efectuant una tria, una selecció escandalosa, irritant. A ningú 's proporciona treball que previamente no contraguí l' compromís de no formar part de cap asociació obrera. Se reclutan esclaus que s' entreguin incondicionalment á l' explotació dels amos: els obrers que aprian á fer us del dret á asociarse reconegut per las lleys del país, son sistemáticamente reñjats. Per eis no hi ha feyna ara, ni n' hi haurá tamoch en que la fábrika estigui del tot reconstruhida. Ben clar se 'ls ha manifestat: de asociats no 'n volen.

Despedits se troban tots els que anteriorment s' havian distingit en un concepte ó altre dintre de l' asociació, ja desmpeyant càrrech en las juntas, ja prenent la paraula en alguna deliberació, desde dits igualment eis qu' en las passadas eleccions de Diputados á Cortes més tratallaten en prò de las candidaturas republicanas en las poblacions d' Esparraguera y principalmente de Olesa de Montserrat. [Quina honra, y quina satisfacció pel diputat indiscutible D. Alfonso Sala! Contra l' obrer que no 's dona á partit, tots els modis son bone: quan no basta l' mauser que rega ab sanch els careros de Terrassa, la fam y la miseria cebante en un gran número de familias traballadoras de Olesa de Montserrat. Aquests feudals de la máquina no están contentes ab explotar las suadas dels seus vassalls: velen además dominar la seva concienca, pero en ells

sole se dona ocupació á certs obrers favorecuts per la benevolencia dels duenyos y encarregats. En aquest punt s' está efectuant una tria, una selecció escandalosa, irritant. A ningú 's proporciona treball que previamente no contraguí l' compromís de no formar part de cap asociació obrera. Se reclutan esclaus que s' entreguin incondicionalment á l' explotació dels amos: els obrers que aprian á fer us del dret á asociarse reconegut per las lleys del país, son sistemáticamente reñjats. Per eis no hi ha feyna ara, ni n' hi haurá tamoch en que la fábrika estigui del tot reconstruhida. Ben clar se 'ls ha manifestat: de asociats no 'n volen.

Despedits se troban tots els que anteriorment s' havian distingit en un concepte ó altre dintre de l' asociació, ja desmpeyant càrrech en las juntas, ja prenent la paraula en alguna deliberació, desde dits igualment eis qu' en las passadas eleccions de Diputados á Cortes més tratallaten en prò de las candidaturas republicanas en las poblacions d' Esparraguera y principalmente de Olesa de Montserrat. [Quina honra, y quina satisfacció pel diputat indiscutible D. Alfonso Sala! Contra l' obrer que no 's dona á partit, tots els modis son bone: quan no basta l' mauser que rega ab sanch els careros de Terrassa, la fam y la miseria cebante en un gran número de familias traballadoras de Olesa de Montserrat. Aquests feudals de la máquina no están contentes ab explotar las suadas dels seus vassalls: velen además dominar la seva concienca, pero en ells

sole se dona ocupació á certs obrers favorecuts per la benevolencia dels duenyos y encarregats. En aquest punt s' está efectuant una tria, una selecció escandalosa, irritant. A ningú 's proporciona treball que previamente no contraguí l' compromís de no formar part de cap asociació obrera. Se reclutan esclaus que s' entreguin incondicionalment á l' explotació dels amos: els obrers que aprian á fer us del dret á asociarse reconegut per las lleys del país, son sistemáticamente reñjats. Per eis no hi ha feyna ara, ni n' hi haurá tamoch en que la fábrika estigui del tot reconstruhida. Ben clar se 'ls ha manifestat: de asociats no 'n volen.

Despedits se troban tots els que anteriorment s' havian distingit en un concepte ó altre dintre de l' asociació, ja desmpeyant càrrech en las juntas, ja prenent la paraula en alguna deliberació, desde dits igualment eis qu' en las passadas eleccions de Diputados á Cortes més tratallaten en prò de las candidaturas republicanas en las poblacions d' Esparraguera y principalmente de Olesa de Montserrat. [Quina honra, y quina satisfacció pel diputat indiscutible D. Alfonso Sala! Contra l' obrer que no 's dona á partit, tots els modis son bone: quan no basta l' mauser que rega ab sanch els careros de Terrassa, la fam y la miseria cebante en un gran número de familias traballadoras de Olesa de Montserrat. Aquests feudals de la máquina no están contentes ab explotar las suadas dels seus vassalls: velen además dominar la seva concienca, pero en ells

sole se dona ocupació á certs obrers favorecuts per la benevolencia dels duenyos y encarregats. En aquest punt s' está efectuant una tria, una selecció escandalosa, irritant. A ningú 's proporciona treball que previamente no contraguí l' compromís de no formar part de cap asociació obrera. Se reclutan esclaus que s' entreguin incondicionalment á l' explotació dels amos: els obrers que aprian á fer us del dret á asociarse reconegut per las lleys del país, son sistemáticamente reñjats. Per eis no hi ha feyna ara, ni n' hi haurá tamoch en que la fábrika estigui del tot reconstruhida. Ben clar se 'ls ha manifestat: de asociats no 'n volen.

Despedits se troban tots els que anteriorment s' havian distingit en un concepte ó altre dintre de l' asociació, ja desmpeyant càrrech en las juntas, ja prenent la paraula en alguna deliberació, desde dits igualment eis qu' en las passadas eleccions de Diputados á Cortes més tratallaten en prò de las candidaturas republicanas en las poblacions d' Esparraguera y principalmente de Olesa de Montserrat. [Quina honra, y quina satisfacció pel diputat indiscutible D. Alfonso Sala! Contra l' obrer que no 's dona á partit, tots els modis son bone: quan no basta l' mauser que rega ab sanch els careros de Terrassa, la fam y la miseria cebante en un gran número de familias traballadoras de Olesa de Montserrat. Aquests feudals de la máquina no están contentes ab explotar las suadas dels seus vassalls: velen además dominar la seva concienca, pero en ells

sole se dona ocupació á certs obrers favorecuts per la benevolencia dels duenyos y encarregats. En aquest punt s' está efectuant una tria, una selecció escandalosa, irritant. A ningú 's proporciona treball que previamente no contraguí l' compromís de no formar part de cap asociació obrera. Se reclutan esclaus que s' entreguin incondicionalment á l' explotació dels amos: els obrers que aprian á fer us del dret á asociarse reconegut per las lleys del país, son sistemáticamente reñjats. Per eis no hi ha feyna ara, ni n' hi haurá tamoch en que la fábrika estigui del tot reconstruhida. Ben clar se 'ls ha manifestat: de asociats no 'n volen.

Despedits se troban tots els que anteriorment s' havian distingit en un concepte ó altre dintre de l' asociació, ja desmpeyant càrrech en las juntas, ja prenent la paraula en alguna deliberació, desde dits igualment eis qu' en las passadas eleccions de Diputados á Cortes més tratallaten en prò de las candidaturas republicanas en las poblacions d' Esparraguera y principalmente de Olesa de Montserrat. [Quina honra, y quina satisfacció pel diputat indiscutible D. Alfonso Sala! Contra l' obrer que no 's dona á partit, tots els modis son bone: quan no basta l' mauser que rega ab sanch els careros de Terrassa, la fam y la miseria cebante en un gran número de familias traballadoras de Olesa de Montserrat. Aquests feudals de la máquina no están contentes ab explotar las suadas dels seus vassalls: velen además dominar la seva concienca, pero en ells

sole se dona ocupació á certs obrers favorecuts per la benevolencia dels duenyos y encarregats. En aquest punt s' está efectuant una tria, una selecció escandalosa, irritant. A ningú 's proporciona treball que previamente no contraguí l' compromís de no formar part de cap asociació obrera. Se reclutan esclaus que s' entreguin incondicionalment á l' explotació dels amos: els obrers que aprian á fer us del dret á asociarse reconegut per las lleys del país, son sistemáticamente reñjats. Per eis no hi ha feyna ara, ni n' hi haurá tamoch en que la fábrika estigui del tot reconstruhida. Ben clar se 'ls ha manifestat: de asociats no 'n volen.

sole se dona ocupació á certs obrers favorecuts per la benevolencia dels duenyos y encarregats. En aquest punt s' está efectuant una tria, una selecció escandalosa, irritant. A ningú 's proporciona treball que previamente no contraguí l' compromís de no formar part de cap asociació obrera. Se reclutan esclaus que s' entreguin incondicionalment á l' explotació dels amos: els obrers que aprian á fer us del dret á asociarse reconegut per las lleys del país, son sistemáticamente reñjats. Per eis no hi ha feyna ara, ni n' hi haurá tamoch en que la fábrika estigui del tot reconstruhida. Ben clar se 'ls ha manifestat: de asociats no 'n volen.

Despedits se troban tots els que anteriorment s' havian distingit en un concepte ó altre dintre de l' asociació, ja desmpeyant càrrech en las juntas, ja prenent la paraula en alguna deliberació, desde dits igualment eis qu' en las passadas eleccions de Diputados á Cortes més tratallaten en prò de las candidaturas republicanas en las poblacions d' Esparraguera y principalmente de Olesa de Montserrat. [Quina honra, y quina satisfacció pel diputat indiscutible D. Alfonso Sala! Contra l' obrer que no 's dona á partit, tots els modis son bone: quan no basta l' mauser que rega ab sanch els careros de Terrassa, la fam y la miseria cebante en un gran número de familias traballadoras de Olesa de Montserrat. Aquests feudals de la máquina no están contentes ab explotar las suadas dels seus vassalls: velen además dominar la seva concienca, pero en ells

sole se dona ocupació á certs obrers favorecuts per la benevolencia dels duenyos y encarregats. En aquest punt s' está efectuant una tria, una selecció escandalosa, irritant. A ningú 's proporciona treball que previamente no contraguí l' compromís de no formar part de cap asociació obrera. Se reclutan esclaus que s' entreguin incondicionalment á l' explotació dels amos: els obrers que aprian á fer us del dret á asociarse reconegut per las lleys del país, son sistemáticamente reñjats. Per eis no hi ha feyna ara, ni n' hi haurá tamoch en que la fábrika estigui del tot reconstruhida. Ben clar se 'ls ha manifestat: de asociats no 'n volen.

Despedits se troban tots els que anteriorment s' havian distingit en un concepte ó altre dintre de l' asociació, ja desmpeyant càrrech en las juntas, ja prenent la paraula en alguna deliberació, desde dits igualment eis qu' en las passadas eleccions de Diputados á Cortes més tratallaten en prò de las candidaturas republicanas en las poblacions d' Esparraguera y principalmente de Olesa de Montserrat. [Quina honra, y quina satisfacció pel diputat indiscutible D. Alfonso Sala! Contra l' obrer que no 's dona á partit, tots els modis son bone: quan no basta l' mauser que rega ab sanch els careros de Terrassa, la fam y la miseria cebante en un gran número de familias traballadoras de Olesa de Montserrat. Aquests feudals de la máquina no están contentes ab explotar las suadas dels seus vassalls: velen además dominar la seva concienca, pero en ells

sole se dona ocupació á certs obrers favorecuts per la benevolencia dels duenyos y encarregats. En aquest punt s' está efectuant una tria, una selecció escandalosa, irritant. A ningú 's proporciona treball que previamente no contraguí l' compromís de no formar part de cap asociació obrera. Se reclutan esclaus que s' entreguin incondicionalment á l' explotació dels amos: els obrers que aprian á fer us del dret á asociarse reconegut per las lleys del país, son sistemáticamente reñjats. Per eis no hi ha feyna ara, ni n' hi haurá tamoch en que la fábrika estigui del tot reconstruhida. Ben clar se 'ls ha manifestat: de asociats no 'n volen.

Despedits se troban tots els que anteriorment s' havian distingit en un concepte ó altre dintre de l' asociació, ja desmpeyant càrrech en las juntas, ja prenent la paraula en alguna deliberació, desde dits igualment eis qu' en las passadas eleccions de Diputados á Cortes més tratallaten en prò de las candidaturas republicanas en las poblacions d' Esparraguera y principalmente de Olesa de Montserrat. [Quina honra, y quina satisfacció pel diputat indiscutible D. Alfonso Sala! Contra l' obrer que no 's dona á partit, tots els modis son bone: quan no basta l' mauser que rega ab sanch els careros de Terrassa, la fam y la miseria cebante en un gran número de familias traballadoras de Olesa de Montserrat. Aquests feudals de la máquina no están contentes ab explotar las suadas dels seus vassalls: velen además dominar la seva concienca, pero en ells

sole se dona ocupació á certs obrers favorecuts per la benevolencia dels duenyos y encarregats. En aquest punt s' está efectuant una tria, una selecció escandalosa, irritant. A ningú 's proporciona treball que previamente no contraguí l' compromís de no formar part de cap asociació obrera. Se reclutan esclaus que s' entreguin incondicionalment á l' explotació dels amos: els obrers que aprian á fer us del dret á asociarse reconegut per las lleys del país, son sistemáticamente reñjats. Per eis no hi ha feyna ara, ni n' hi haurá tamoch en que la fábrika estigui del tot reconstruhida. Ben clar se 'ls ha manifestat: de asociats no 'n volen.

Despedits se troban tots els que anteriorment s' havian distingit en un concepte ó altre dintre de l' asociació, ja desmpeyant càrrech en las juntas, ja prenent la paraula en alguna deliberació, desde dits igualment eis qu' en las passadas eleccions de Diputados á Cortes més tratallaten en prò de las candidaturas republicanas en las poblacions d' Esparraguera y principalmente de Olesa de Montserrat. [Quina honra, y quina satisfacció pel diputat indiscutible D. Alfonso Sala! Contra l' obrer que no 's dona á partit, tots els modis son bone: quan no basta l' mauser que rega ab sanch els careros de Terrassa, la fam y la miseria cebante en un gran número de familias traballadoras de Olesa de Montserrat. Aquests feudals de la máquina no están contentes ab explotar las suadas dels seus vassalls: velen además dominar la seva concienca, pero en ells

sole se dona ocupació á certs obrers favorecuts per la benevolencia dels duenyos y encarregats. En aquest punt s' está efectuant una tria, una selecció escandalosa, irritant. A ningú 's proporciona treball que previamente no contraguí l' compromís de no formar part de cap asociació obrera. Se reclutan esclaus que s' entreguin incondicionalment á l' explotació dels amos: els obrers que aprian á fer us del dret á asociarse reconegut per las lleys del país, son sistemáticamente reñjats. Per eis no hi ha feyna ara, ni n' hi haurá tamoch en que la fábrika estigui del tot reconstruhida. Ben clar se 'ls ha manifestat: de asociats no 'n volen.

Despedits se troban tots els que anteriorment s' havian distingit en un concepte ó altre dintre de l' asociació, ja desmpeyant càrrech en las juntas, ja prenent la paraula en alguna deliberació, desde dits igualment eis qu' en las passadas eleccions de Diputados á Cortes més tratallaten en prò de las candidaturas republicanas en las poblacions d' Esparraguera y principalmente de Olesa de Montserrat. [Quina honra, y quina satisfacció pel diputat indiscutible D. Alfonso Sala! Contra l' obrer que no 's dona á partit, tots els modis son bone: quan no basta l' mauser que rega ab sanch els careros de Terrassa, la fam y la miseria cebante en un gran número de familias traballadoras de Olesa de Montserrat. Aquests feudals de la máquina no están contentes ab explotar las suadas dels seus vassalls: velen además dominar la seva concienca, pero en ells

sole se dona ocupació á certs obrers favorecuts per la benevolencia dels duenyos y encarregats. En aquest punt s' está efectuant una tria, una selecció escandalosa, irritant. A ningú 's proporciona treball que previamente no contraguí l' compromís de no formar part de cap asociació obrera. Se reclutan esclaus que s' entreguin incondicionalment á l' explotació dels amos: els obrers que aprian á fer us del dret á asociarse reconegut per las lleys del país, son sistemáticamente reñjats. Per eis no hi ha feyna ara, ni n' hi haurá tamoch en que la fábrika estigui del tot reconstruhida. Ben clar se 'ls ha manifestat: de asociats no 'n volen.

Despedits se troban tots els que anteriorment s' havian distingit en un concepte ó altre dintre de l' asociació, ja desmpeyant càrrech en las juntas, ja prenent la paraula en alguna deliberació, desde dits igualment eis qu' en las passadas eleccions de Diputados á Cortes més tratallaten en prò de las candidaturas republicanas en las poblacions d' Esparraguera y principalmente de Olesa de Montserrat. [Quina honra, y quina satisfacció pel diputat indiscutible D. Alfonso Sala! Contra l' obrer que no 's dona á partit, tots els modis son bone: quan no basta l' mauser que rega ab sanch els careros de Terrassa, la fam y la miseria cebante en un gran número de familias traballadoras

—Ja ho crech que sí!
—Donchs, no 'n parl'm mes;—va fer don Just ab aquell ayre paternal que 'l caracteriza. — Que t' arren- glin el farsellet y despedeixte de tothom.

Y mentres anavan ab el tren, de Girona á aquí, don Just se la mirava ab fixesa; atentament, y va nagloriantse de la obra bona que, segons ell, acabava de realisar, murmurava entre dents:—Sembla aixe- rideta. Encare que diuen que menja molt pá, ja miraré de que se 'l guanyi; ja 'l suhará si Deu vol... La veritat es que si no soch jo, aquesta xicota no hauria sigut may res. A casa la pulirém, á casa 's farà dona.

Lo primer que varen fer va ser canviarli 'l nom de Sió per el de Conxita. Aquest els semblava mes bonich y 'ls feya lluhir mes.

Al arribar á la casa de don Just, qu' era de pro- pietat, en una travessia de per allá als quatre can- tóns del Call, ahont tots els pisos ja comensan á ser foscos mo'tas horas avants de póndre's el sol; al arri- bar á aquell cau d' infecció y de porqueria en lo primer que 's va pensar va ser en destinar l' habitació pera la minyona. D' aixó se 'n va cuidar la senyoreta, que aixís es com la Conxita tenia ordre d' anome- nar á la dona del amo, en totes ocasióms. Ella va triarli un quarto, el mes petit de la casa, en el que sols hi cabían el catre y el bagul, y en el que hi hauria entrat claror per una finestra que dona á l' escala, si en aquesta hi hagués hagut llum alguna vegada.

Al veure's allá dins la pobre Sió, que sempre ha- via rebut l' ayre y la claretat de primera má, va sentir per primer cop els símto'ms d' un anyora- ment, del que la familia de don Just no podia dar- se'n compte.

—Tú procura ser bona minyona,—li deyan—y veurás que aquí se 't tractará com de familia...

Y, efectivament, la xicota ho va pendre tant al peu de la lletra aixó de estar com de familia, que quan vingué l' hora de sopar, al manarli que parés la taula, va posarhi plats pera tots, fins per ella.

Al observarho, don Just va dirli carinyosament: —No, Conxita, no; no hi pots sopar aquí ab nos- altres. Las minyonas han de menjar solas.

Al sentir aixó la pobre Sió va emportarsen el seu cubert á la cuyna, y allí, recordant la seva vida de Vilamentut, y anyorant aquella llibertat rústega de quan era ab els seus pares, va posarse á plorar per primera vegada. Don Just al sorprendrela ab el mo- cador als ulls, li deya amanyagantla:

—No siguis aixís; pensa que aquí tots t' estimém. Cupleix ab la teva obligació y aquí 't farás dona.

Y la infelís pageseta, que en pocas senmanas va tornarse una xicota espigada y revinguda, que guan- yava en carns fofas tot lo que perdía de colors sa- nitosos, sofria en aquella casa humida y fosca totes las inconveniencias y capritxos de la familia de don Just, protectors que si l' alimentavan de las sobras del menjar com haurian fet ab un gos, era á cambi- de que ella s' interessés en tots els contratemps mo- rals y materials de la casa. La pobre Sió ho sofria sense exclamarse, esperant que un día no llunyá recobraría la llibertat que havia gosat sempre en el seu estimat Vilamentut.

Y aquesta llibertat no tardá á tornar, per la Con- xita, la raspa de don Just. La llibertat va recobrarla un día que, havent trobat anant á la font á una dona del seu poble, va descapdellarse ab queixas y més queixas de la familia de don Just.

—Bé, pero ¿qué 't fan?—li preguntava estranyada la bona dona.

—¿Qué sé jo! Sempre 'm renyan y m' escridassan, —responía la Sió.

—Aixó plá, noya; s' ha de tenir paciencia...

—Ademés, el senyoret té unas manías molt es- tranyas ¿saben? Me fa dinar y sopar en un recó de la cuyna, porque diu que las minyonas han de men- jar solas.

—Oh, noya, no 'n trobarás cap de casa en que 'ls senyorets te vulguin á menjar ab ella...

—¿Ah, sí? ¿Es dir que de menjar ab mí se 'n don- nan de menos?...—afebí allavoras la Sió ab tota la santa ignocencia.—Donchs ¿cóm es que no 's donan de menos de dormirhi?

Naturalment, la bona dona de Vilamentut, acom- panyada de la Conxita aná tot seguit á demanar ex- plicació d' aquellas paraulas que acabava de sentir esgarrifada en boca d' aquell angelet. Pero no va treure'n res. Don Just li havia dit que la *farta dona*, y fins allí no havia fet més que cumpirli la pro- messa.

Y á més d' haverla feta dona, li retorná aquell día la llibertat, tan somniada, porque don Just, esbom- bada la cosa y preveyent l' escándol, va volguer obrar ab la justicia més equitativa, despatxantla punt en blanch.

JOAQUIM AYAMAMI

DEL PRIMER AMOR

Adam y Eva volían menjarse aquella *manzana* tan fresqueta y temptadora de la pomera sagrada del Paradís. Y ab freqüencia, naturalment, enrahonavan d' aquella ditxosa fruita, sens atrevirse á tocarla...

Si Adam, per alló, 's fonía, Eva, per alló, 's migrava...

Pro Adam un día va perdre la paciencia, y digué:—¡Nada!...

Eva: hem de menjá eixa poma, y ara vaig á ferla caure.

—¡Qué vas á fer, gran imbécil!—

Eva va dirli enfadada.—

¿No sabs tú qu' aquest *bocado* ens el tenen prohibit plaga?...

Si á la lley faltém, la furia sentirém del Etern Pare.

¡No ho fassis, Adam, no ho fassis!...

Creu á ta bona companya...—

(Encar que protestés, Eva, per xó volta fastar-la aquella fruita; ab la boca deya: no; pero ab el cor: ¡pap!)

Adam, aixó, ho va comprendre y al arbre s' encaminava

quan Eva, tota fogosa, y ab valentía espartana,

li aturá 'l pas: com dos golfos, després de molt sacsejarse,

agafats, van caure á terra fatigats per la batalla,

y Eva va quedar á sota d' Adam, com home de grapa...

Eva, quedá com dormida per tan brusca sotregada...

pro sos ulls, fixos y encosos lo mateix que son cor y ánima,

deyan ben clar que á la mossa aná á sota li agradava...

Adam, també, sobre d' Eva, perdé 'ls sentits... y la *rabia*

que li causá la *bravura* de sa indígena galana,

y en extássis solemníssim la mirava... y remirava...

(En aquests instants preciosos caygué la poma... del arbre...)

Després, els dos, mitj tarumbas, estranyats... varen alsarse...

Trobaren el cel... alegre;... l' auell... més hermós; y l' ayre...

perfumat; llavors vivían... no eran ells... eran uns altres...

Miraven á la pomera y aquella poma... hi faltava...

Passá temps... Els dos exverjes sovintet se *barallavan*;

Adam, content d' ésser home: Eva pot assegurar-se,

que també estava contenta... com no... si 's 'nava fent grassa...

y constantment se sentía un no se qué en sas entranyas

que li dava goig, tendresa, y un desitj que la abruvava...

Eva, doná, quan fou hora, lo que dona tota mare...

Traballá l' Amor... La terra gradualment aná poblantse

d' animals nous, que tenían lo que á las bestias els falta:

cor pera sentí; y cervell pera pensar; es dir: ánima...

Y aná procreant tal familia, de la qual vé nostra rassa

que *humanitat* s' anomena... y no es més qu' un cataplasma

qu' en el mon se perpetúa entre gemeschs, plors y riallas...

Desde aquell moment históric; desde aquella gran jornada...

la dona sempre va á sota quan... plou, si 't té, d' un parayguas...

ANDRESITO

APOSTROF

Intolerancia estulta, rescosa del Progrés, arxiu de la desdixta, herald del retrocés, se 't acaba ton regne, vá á pondres ton poder. Espolsa 'l teu domini exércit sense fré

la dignitat burlada l' honor del que, creyent, creu lo que se li antoixa, discorra lliurement y aborreix de passada el teu passat funest que porta á la memoria la argolla y el torment de que t' has valgut sempre per *matá* 'l pensament.

J. COSTA POMÉS

EL CADAVRE

ls clericals fa molt temps que 'n perden de terreno. Ahir podían fer callar á las sevas víctimas valguentes d' amenaas; el dimoni y l' infern era la farsa que s' enduyá mes éxits en el mon y 'ls crims mes repugnante y asquerosos quedavan sepultats en l' ombra de l' Iglesia. La beatería estúpida estava estesa per la terra corcanto tot, els fruits mes nous y saludables sucumbían á l' inmonda plaga y la conciencia dormía el son mes innoble y suida.

Mes aixó ja va arreeconantse en l' enfarfech de trastos vells del gran magatzém de l' historia: l' humanitat, mestressa del seu seny y dels seus actes, apoyantse en la ferma espallita de la llibertat, esdevé mes superior y fa vía per nous camins que han de conduhirla á l' época perfecta.

Es pobles que viuen fortament s' espolsan del da- munt á la vella *Celestina*, encubridora de monstrositats y infantadora d' embusterias, y 'ls que se l' han treta del tot de sobre, alsantse mes floreixents y forts que 'ls altres, marcan á cada instant l' exemple.

Mirém l' Inglaterra; qui no 's vulgui encaparrar en fer un estudi de la Gran Bretanya que s' arribi al port. La superba esquadra que tenim al davant nostre, es una pe- tita fracció dels seus incontables barcos de guerra, pero ja ni ha prou per donarnos una idea del estat prósper d' aquell país.

—Es la rapacitat—pensen alguns. No ho creguen. Son molts las nacions qu' han sufrat y pateixen d' aquest mal y no obstant ho han perdut tot y s' empenyan la camisa que portan. El seu estat eminentment progressiu es degut á una altra cosa mes real, mes práctica. Es la religió. La religió, desgraciadament, ha sigut la base de tots els pobles. Ella ha fet els homes, els ha atapatit fins á la gola de prejudicis, els ha guiat els passos, ha aprobat ó aniquilat sas primeras obras. Y ningú més que 'ls homes han estat els llejisladors. Per tant, els pobles que han tingut la religió mes ample y lliure han sigut y son els mes avanats, porque han tingut y tenen l' inteligencia mes sanejada. L' Inglaterra, al renyir obertament ab la lóbrega, infausta, absoluta y sanguina- ria Iglesia católica, va donar un gran pas. Protestaren, y nasqué l' protestantisme. Caigueren esmicoladas las imatjes, fillas dels pagans y no de l' amable doctrina de Cristo, y al no aceptar l' absurda virginitat de María feren una religió eminentment humana per aquells temps; Cristo sigué l' home salvador de l' home y l' in- teligencia no se 'ls desviá en misteris incomprendibles, que lo únich que fan es suscitar odis y fanatismes qu' entorpeixen el cervell que ha de ser ben lliure y ben seré per descubrir camí y guiar els passos. El capellá, aquest negre fantasma sense cor, entre ells, lluny d' ésser ej mansturbador de la naturalesa, es cap de casa com els demés homes. Té casa, y per aixó no penetra com á bu- rinot en las otras casas. Té familia, y per tant sent l' amor y la vida sanament. *¡Es bé y 't salvarás!* Aquest es el seu catecismo. Y l' progrés ha sigut ab ells.

Ab aixó no vull dir que havém d' abraçar el protes- tantisme; no, de cap manera. Vull dir que 'ls espanyols hem d' ésser protestants.

Protestar, protestar incessantment de tot lo que se 'ns imposa y endogala. Aixó es lo que havém de fer!...

Protestar com la Fransa, y es segur que sortirá d' en- tre nosaltres tart ó d' hora un altre Combes.

Protestar no es gens difícil. El temps esdevé simpá- tich per nosaltres, y l' Iglesia ensenya els ossos, totes las sevas miserias, com una meretriu barata. Pío desé, conscient ó inconscientment, l' ha freta en el balcó uni- versal á la riota pública. Ha descubert estafas, s' ha ri- gut de la sumptuosa y superba etiqueta pontifical y está disposat, segons sembla, á declarar que no se sent pre- soner. Els prohoms de l' Iglesia ja protestarian aixe- cant la veu, pero 'l Papa els amenaça ab la dimisió.

Si dimitís!... Qué bé si dimitís!... Allavoras sí que l' infausta embaucadora rebería el cop de massa decisiu en el clatell!... Y 'l Sant Pare li daría!...

Dimitir el Sant Pare!... Deu abandonant l' Iglesia per vía del seu representant!...

Es tan gros aixó que desgraciadament no succehirá aixís.

Els clericals callan; están esverats, s' arrapan en la pendent de la seva timba, pero rodolan, rodolan...

Y ¿saben per qué rodolan tant? Perque ells mateixos es portan la mort á sobre. Nosaltres no 'ls hem mort, no mes havém fet que llum, y el mon ha vist el cadavre.

Y es are, quan aquest cadavre entra de plé en el pe- ríodo de putrefacció.

A Barcelona ho veyém cada día. Are reventa l' es- cándol á las Gerónimas, després als Escolapis, mes tart en el Bon Pastor, y últimament en el convent de la Punxa.

Las donas comensan á véurehi clar y 'ls homes se 'n riuben d' aquests fracossos.

Y que 's desenganyí Pío X; donchs es del tot inútil la desinfecció. Quan el cadavre es tan gros, es preferible enderrocar la casa.

En lo que 's refereix á nosaltres, la feyna ens es ben fácil.

El clero, las comunitats religiosas, cada día 'ns donan el tema.

A protestar! Protestar. Volen res mes fácil que aixó?

ESPATECH

DESPEDIDA

¡Molt bé, senyor don Francisco!

El pas que acaba de dar demostra que no es tan tonto com havíam suposat.

Veyent, ab el seu ull clínic, que la cosa 's va enredant y que quan menos se pensi

va á haverhi aquí un daltabaix, avans que 'l núvol reventi,

corra á buscare un resguart.

Ho repeteixo, don Paco, es el *mutis* mes salau

que ha fet en la seva vida, tan feconda en disbarats,

puig si l' avansar vol garbo, també 'n vol el recular,

y fins diuen sabis táctichs y guerreros consumats

que una bona retirada té més mérit que un atach.

¡Molt bé!... ¿A qué insistí en fer l' home,

empenyant en aguantar un pes que no es per nosaltres?

¿A qué volgué anar bufant un instrument que no sona

per mes esforços que un fa?

¿El cor li diu que *no sirva*?

Donchs ha fet molt bé plegant, y al entoná l' *mea culpa*

ab tanta sinceritat, resulta mil cops més guapo que quan ens volía dar

Espanya y Inglaterra

—¿Vol embarcarse, noya?

—No: 'm marejo anant per mar.

Robert

aquella sanfayna insípida composta ab bossins picats de selecció, classes neutrals, moltillos nous y altres retalls que Deu sab en quins drapayres els havia arreglat.

Ara lo que li aconsellat es que no 's deixi albardar per aquests quatre ó sis bútxaras, que 'l venen entabanant per veure si torna enrera la paraula que ha donat de no ser may més ministre mal li portin arrastrant. El crit de *No te la cuertes!* ab que aquests desahogats li recrean els oídos, dantli á entendre que 'l seu pas pot ocasionar la perduda de la barca del Estat, es una solemne broma, una rifada genial que li arman, sense altra idea que veure si vosté hi cau y enfabat ab tants elogis s'ajup á mossegat l'am.

No, don Francisco: la barca fa ja tanta aygua temps há y está tan plena de nyanyos y pedassos y forats, que, mànila qui la mani, s'ha de perdre y 's perdará, mal el patró 's digui Paco mal s'anomeni Pancrás, mal la tripulin el negres, mal la governin els blancs. No 's escolti á ningú; plegui, ja que s'ha jurat plegar, retxassi la *tomadura* de pé d'aquests quatre gats y vájissen á caseta á menjarse en santa pau els quatre quartets que tingui, (que suposo que 'ls tindrán,) dante de baixa á la *Epoca*, no llegint més l'*Imparcial* y tallant en sech tot tracte ab els seus antics companys, que—m'atreveixo á jurarho— á pesar dels plors amarchs que davant de vosté llensan, se'n riuen per sota 'l nas de la seva retirada y se'n alegran bastant.

Igualment dech advertirli que fa un serio disbarat posantse á escriure l'*Historia* de no sé qué. ¿Qué 'n treurá, si ningú voldrá llegirla y al ff tots els seus traballs, per interessants que siguin, quedarán arconats?

Pénsishi bé y no 's olvidi d'aquest consell noble y franch: si la historia que va á escriure ha de ser per regalar, es possible que 'n despatxi un número molt com cal, sobre tot si á mes del llibre regala un quadro ab un march ó un caixó de figas secas; pero si ha de ser pagant, la gent no está per historias y, creguim, no 'n vendrá cap.

C. GUMÀ

UN REY BEN OCUPAT

ALAU real de Belgrado. El secretari de Sa Magestat don Pere I está llegint una carta confidencial rebuda de Nish.

—Aneu dihent...

—«La conjura dels oficials es formidable. Més de setcents n'hi ha en aquesta localitat de compromesos, y crech que si 'l rey no pren midas enérgicas...»

Se sent un tiro al carrer. El secretari interromp la lectura.

—¿Qué ha sigut aixó?

—Si Sa Magestat m'ho permet, ho aniré á veure.

—Aneu y torneu desseguida.

No ha sigut res. Se tracta senzillament d'uns xicotets de poca edat que, jugant, sense malicia, han disparat un petardo dels baratos.

—Llegiu, llegiu...

—«... Si 'l rey no pren midas enérgicas, la cosa 's pot complicar de mala manera. El propòsit dels oficials conjurats es demanar, exigir al rey el càstich dels matadors del difunt Alejandro...»

—¿Qué imbécils!... ¡Ves si jo, que soch el que... Aneu, aneu llegint!...

—«La conspiració está dirigida per quatre capitans de molta autoritat...»

Un espantós repich de campanas que se sent al davant del palau torna á interrompre la lectura de la carta.

—Aneu á veure qué hi ha.

El secretari s'apressura á cumplir l'ordre del rey y apareix altra vegada ab la rialleta als llabis.

—Res, Magestat: eran las burras de la llet.

El rey, rihent un moment y posantse de cop molt serio:

—¿Diu la carta que 'ls directores de la conspiració son quatre capitans?

—Sí: aquí hi ha 'ls noms: Papawitch, Ratawitch, Morowitch y Sarawitch.

—Está bé: envihen el nombrament de comandant per aquests quatre... y l'ordre de presó pels altres siscents noranta sis.

La conferencia ha terminat. El secretari recull els seus papers, fa una profunda reverencia y surt de la real habitació.

Un hora més tart. Al mateix palau.

Apareix el ministre de la Guerra y s'encara ab el rey.

—Senyor...

Don Pere 'l reb ab exquisida cortesia, y ab molt dissimul 's palpa la butxaca per estar segur de que no s'ha olvidat de ficars'hi 'l revólver.

—Diguem.

—Els individus del sisé regiment que, com ja saben, son els que van fer al difunt Alejandro aquella visita nocturna que...

—Endavant. ¿Qué volen aquests individus? —Que 'ls augmenteu el sou, que 'ls doneu els ascensos promesos y que 'ls concediu llicencia per... —Conforme, no tinc res que objectar. Vejeuvos ab el ministre d'Hisenda y... —S'obra la mampara y entra 'l ministre d'Hisenda.

—Vinch per comunicar á Sa Magestat que al tresor nacional no hi ha un céntim, que faltan diners per moltes coses y que no sé d'ahont treurels.

—Aumenteu las contribucions.

—Está bé: 's farà aixís.

Dona 'l ministre de Hisenda un pas per retirarse y en el mateix instant apareix el del Interior.

—Senyor, aixó s'embruta.

—¿Qué succeeix?

—El poble comensa á amotinarse.

—¿A sant de qué?

—Diu que las contribucions que paga son massa crescudas y que si no las rebaixeu farà un estrupici.

—Jo que cabalment ara pensava aumentarias una mica!... Senyor ministre d'Hisenda: no hi ha res de lo dit; no las aumenteu.

El ministre de la Guerra, donant un pas:

—¿Y donchs, la paga de las tropas y l'ascens promés als descontentos?...

—Es cert: no 'ns queda més remey que aumentarias.

El ministre del Interior:

—Teniu present que 'l poble...

—Es veritat: no las podem aumentar... —

Seguint per aquest estil, la escena dura un bon rato y s'acaba sense que 's resolgui res.

A mitja tarde. El jefe de la guardia del palau entrant atropelladament á la cambra de Sa Magestat:

—Senyor: una part dels oficials de la guarnició s'empenyan en pujar ab el propòsit de matarvos.

—Digueu los que no pot ser, que ara no es hora d'audiencia.

Passos precipitats. Es el segon jefe de la guardia.

—Senyor: acaba de presentarse un altre grupo d'oficials.

—¿Qué volen aquests?

—Matarvos, com els primers que han vingut.

—Molt bé. Expliqueu los lo que hi ha y digueu los que 'ls altres tenen la preferencia. Els primers son els primers.

L'ordre del rey es transmesa als conspirats, y mentres els dos grupos disputan al pati sobre qui li toca pujar primer, y disputant disputant acaban per barallarse, s'obra una porteta secreta que comunica ab el quarto del rey y se sent la veu d'un criat que murmura molt baixet:

—Senyor: ha arribat la fulana que Vostra Majestat espera de París.

—¿Qu'entri! Y després tanqueuho tot y no 'ns destorben per res. ¿Quí sab demá qui seré viul...»

A. MARCH

ELS REGIDORS

PARODIA ESCRITA EXPRESSAMENT PER CANTARLA L'«ORFEÓ CASULÀ» DURANT EL PRESENT CARNAVAL.

Barcelona ciutat gran del Besós á la Bordeta;

ara venen eleccions y ens volen fer la... *finyeta*.

Aném per rals; aném per rals que s'estronca 'l aixeta.

Aném per rals.

Si un se cuyda dels Consums com que sempre oli remena,

fácilment se'n unta 'ls dits... y aixís la bossa s'omplena.

Tots som iguals; tots som iguals... fins que hi posin esmena.

Tots som iguals.

Formant part de comissions d'empedrats y mataderos,

ens fem un capitalet puig som tots, molt... embusteros.

Aném per rals; aném per rals, y que 'ns diguin *floreros*.

Aném per rals.

Ab cotxe per tot aném ja que 'l paga la *Pubilla*,

aixís es que 'l nostre cos de cansarse may perilla.

Aném per rals; aném per rals... y omplimnos bé 'l ermilla.

Aném per rals.

Si per cas ve á visitarns alguna esquadra estrangera,

tot seguit els obsequiem ab un ápat de primera.

Tots som iguals; tots som iguals... tractant de fartanera.

Tots som iguals.

Avuy tothom ja 'ns coneix, y ab el dit se 'ns assenyala;

diu que fem negocis bruts, y als *mossegas* se 'n iguala.

Tots som iguals; tots som iguals... per fer la *martin-gala*.

Tots som iguals.

Quan trobém un conegut que 'ns demana algun destíno

li doném... si ho paga bé... ó l'enganyém com un xino.

Aném per rals; aném per rals... y á fe 'l monte al Cassino.

Aném per rals.

Ara 'l poble está despert y al dret de votar s'aferra;

ja cal que 'ns espavilém, porque 'ns volen fer la guerra.

Tots som iguals; tots som iguals, *timadors* de la terra.

Tots som iguals.

Fins ara 'l ser regidor molt fácilment se lograva;

puig passat d'alguns buròts... y dels morts, ningú ens votava.

Aném per rals; aném per rals que 'l *arros* se 'ns acaba.

Aném per rals.

Ja cal donchs que 'ns despedim puig si avuy la *ballen grassa*

demá 'ls homes mes honrats ens ocuparán la plassa.

Tots som iguals;

Tots som iguals;

tots som iguals... y avuy se 'ns coneix massa.

Tots som iguals.

No siguém mes imprudents amaguém la fam *canina*

y apartemse del perill avants no exploti la mina.

Aném per rals; aném per rals... mes no volguém *tunyina*.

Aném per rals.

Els cacichs, ja no son res y lo que mes ens apura

es que la gent diu per tot que 'l nostre mal no té cura.

Tots som iguals; tots som iguals, doneu nos sepultura.

Tots som iguals.

LLUIS G. SALVADOR

FIBLADAS

NOU FÁTUS

Fer N ández Villaverde

G O nzález Besada

B U gallal

Ra F ael Gasset

G A rcía Alix

Mar T itegui

Santos G U zmán

C O bián

Conde S an Bernardo.

AMADEO

REPICHES

A estafada del *Cantiner*, té tot l'aspecte de una granellada maligna, revelant la pudridura del cos social.

Foran menester pera curarla depuratus enérgichs y fins l'us de un bon cauteri.

Pero no s'hi arribará; son tants els vicis que s'han posat al descobert, y tants y de tal entitat els elements que resultan compromesos, que ja 's diu que 's tirarà terra sobre 'l assumpto, y aquí pau y després gloria.

Podrán, donchs, rumbear impunement joyas de gudas al robo, las fillas y las esposas de alguns caballers, que han desempenyat càrrechs de importancia en la policia madrilenya.

Hem arribat á un temps en que gats y ratas menján en un mateix plat dintre de un mateix rebost.

Aixó es lo que s'ha conseguit després de trenta anys de bons exemples donats pels goberns de la monarquia.

Ara sabem porque 'l han donada en designar á n' Romero Robledo pera la presidencia de las Corts, tan bon punt se reunixin. Y ara sabem també porque 'l pollastre antequera, s'ufana dihent qu'encare que 'ls diputats de la majoria 'l nombrin, no per aixó está disposat á refondre's en el partit conservador.

La presidencia de n' Romero Robledo ha sigut imposada per algú que li está molt agrahit, ab motiu de haver sigut 'l iniciador del monument á la memoria de D. Alfonso XII.

Aixís ho diu un periódich.

Se tracta, donchs, de un *pastitxo* MONUMENTAL.

Ab motiu de la presó de la filla del general Reyna, complicada en l'estafa del *Cantiner*, deya un tranquil:

—No tinguin por que li fassin res. No en vá 's diu Reyna. ¿Y que no saben qu'en un país com el nostre las *reynas* son inviolables?

Sense necessitat de fer novenas á Sant Roch, ni de acudir á l'aygua miraculosa de la gruta de Lourdes, las autoritats republicanas de Marsella han conseguit destruhir el foco de peste bubónica, que importat del Orient, s'havía declarat en aquella plassa.

Aprenuin las virtuts de l'Higiene basada en els últims descubriments de la Ciencia médica, 'ls pobles endarrerits y preocupats, que admeten com un dogma que la peste es un càstich de Deu, del qual sols el mateix Deu els pot lliurar.

La peste com molts altres mals es y ha sigut sempre un càstich de la bruticia propia dels pobles endarrerits y fanatisats.

Las romerias gallegas resultan sempre de una gran amenitat.

Aquí está, per exemple, la de Nogueira (Orense) en la qual els minyons després d'enarbolarse bevent á xorro una gran cantitat de sanch de Cristo, s'giraren els uns contra 'ls altres, á cops de garrot, tiros y pedradas, ab tant salero, que fins els àngels que rodejan 'l altar de la Verge del Remei, s'hi feren un panxó de riure.

[Y que vinguin á passarnos la má per la cara las kábilas rifenyas! Quan s'hi posan ne saben molt més qu'ellas de divertirse las kábilas católicas, apostólicas y gallegas!

Tenim al Papa-Sastre que no está per trabas, ni etiquetas.

Al seu antecessor el feyan menjar sol: ell, en cambi, ordena que 's posin quatre cuberts á taula y convida als seus secretaris.

Molt ben fet, si aixís li plau, y troba que menjant en companyia 's té mes apetit.

Pero 'ls partidaris de l'etiqueta, empenyats en que 'l Papa sigui un éer humá diferent dels altres, no li perdonan aquest r' sgo de llanasa.

Será menester que 'l Papa-Sastre 'ls cridi á l'ordre, dihentlos:

—Jesús era Jesús y menjava en companyia dels seus dotze apóstols ¿quin motiu pot alegarse per impedir que menji jo en companyia dels meus quatre secretaris?

Días enrera una partida de lladres va assaltar la diligencia que fa la carrera desde Solsona á Cardona.

Va ser un robo consumat ab tot l'aparato que reguereix el seu interessant argument: uns lladres parant els caballs, els altres á un y altre costat del cotxe, ab las armas als dits, y 'ls restants á la portella, cridant alló:— ¡Ato! El que 's mou es mort.

Y després, vinga saquejar als passajers ab la major tranquilidat del mon.

***

Ara calculin si n'anavan d'enganyats els que 's figuravan que aquí á Espanya 'ls lladres s'havian refugiat tots en els empleos públichs, en las filas de la policia y en l'exercici de certs càrrechs d'elecció popular.

Aixís distribuïts y treballant á mansalva hi havia qui 's creya que podria circularse ab tota tranquilidat per las carreteras.

El robo de la diligencia de Solsona 'ls haurá convenut de que pecavan de massa confiats. Els lladres ja no hi caben en aquells llochs y sobriexen, pera gloria de la nació espanyola, que baix l'influencia dels progressos monárquichs, promet tornar als bons temps dels Noys d'Écija y de Jaume 'l Barbut.

Las Corts tornarán á reunirse 'l día 21 del próxim octubre.

Ja comensará á fer fret; pero aixó no importa, algú s'encarregará d'escalfar á n'en Villaverde, García Alix y demés companys mártirs.

¡Vaya si 'ls escalfarán als ministres de *rayadillo*!

Per San Sebastián se passeja ab tota tranquilidat en Jaumet, fill del rey de las húngaras, sense que ningú 'l incomodi per res.

Suposan qu'encare que no vingui á Espanya á armar una guerra civil, ve de conquista, haventli fletxat el cor una noya de una certa casa qu'encare que avuy gosan de molt bona posició, hi ha qui suposa qu'está próxima á la quiebra.

Lo que sigui sonará. El casament, el petardo, ó las dugas cosas á la vegada.

El Fiscal del Suprem ha llegit un discurs en l'apertura dels tribunals, sostenint que «la ley y la justicia son consustanciales ab la monarquia.»

De manera qu'en els països regits per la República, no hi ha justicia ni ley.

Bé podem dir, donchs, que 'l Fiscal del Suprem s'ha equivocat. Aquí lo únich *consustancial* ab la monarquia es la gasofia del pressupost que s'endrapan els que la defensan.

Es bonich y curiós.

Tenim un partit lliberal empenyat en seguir la política sagastina sense Sagasta, y un partit conservador resolt á seguir la política canovina sense Cánovas, y ara tindrem una agrupació disposada á seguir la política silvelista sense Silvela.

En el camp de la monarquia es, donchs, general la reproducció del miracle de Sant Bonaventura, quí, quan el martiritzaren, després de tallarli 'l cap, se'n aná per sos propis passos al refet del convent.

Per aixó hi ha que reconeixen que la monarquia, ab todas las agrupacions que la sostenen decapitadas, viu per miracle.

Una proba de las energías de n' García Alix.

En el Cassino republicá de Irún, el diputat senyor Muro pronunciá un discurs, manifestant que 'l cridar ¡Visca la República! no pot ser delictu, per tant qu'equival á cridar: ¡Visca la patria!

En García Alix, en vista de aixó, ha ordenat el tancament del Cassino republicá de Irún.

Afortunadament están próximas á reunirse las Corts, y en el Congrés hem de veure com el diputat republicá Sr. Muro ordena 'l tancament de la boca de n' García Alix.

Perque certas ilegalitats no poden defensarse per barra que 's tingui y per tripa que 's tragini.

Ho lleigeixo y no ho acabo de creure.

«A Baeza (Jaen) s'ha declarat un incendi en l'iglesia del Carme destruhint el foch 'l atar major y algunas imatjes.»

Vaja, que ab uns bons dipòsits d'aygua beneyta y unas bonas bombas s'evitarían aquests miracles al revés.

De un important descubrimet ha donat compte un cablegrama. Un sabi de Nova York ha trobat per medi dels raigs X la manera de tornar el color primitiu als cabells blancs.

¡Quina alegría, al saberho, tindria don Valeriá Weyler... si no li haguessin caygut ja fá temps!

O no li haguessin pres el pé, qu'es igual.

CANTARS

L'arbre de la situació té las brancas tan ressecas, que ja apenas dona fruit: l'únich que ara dona es llenya.

De Madrid ¿per qué ha de dirsen la «vila del Os», veyám? ¿No seria molt més lògich dirne la «vila del Rap?»

Senyor recaudador, tingui, aquí té 'l camp. ¡Cops á n'ell! Ja que s'ha de quedá 'l blat, séguissel vosté mateix.

—¿De qué ha mort el bon Silvela?, preguntava ahí un tranquil, y un dels *de dins* responia: —D' un desayre mal pahit.

Quan una casa ha de caure din que las ratas se'n van: senyor don Francisco, tóquila, ja 's coneix que té bon nas.

Si al pobre de don Dallonsas
li fujen els fadrins vells,
bons negocis seli esperan,
contant sòls ab aprenents...

A la puerta de Silvela
no hi vagis pas a plorar:
las lesiones del amor propi
no s' curan ab unguent blanch.

Pren el llapis desseguida
y apunta aquest dato, noya:
«Al banch de la situació
ja li falta un' altra pota.»

¡Ay garrofer de Sagunto,
si certs-síntomas no s' mudan,
qué te 'n será de funesta
la cayguda de las fulias!

En Silvela se 'n ha anat,
en Dato tracta d' anarsen.
Se 'm figura, caballers,
que ha comensat l' últim acte.

La colecció de las armas
que ja no cortan ni pinchan
desde ara s' aumentará
ab la daga florentina.

La Reacció s' empitjora,
la Reacció está molt grave...
parente, preveniuse ab temps,
comenseuili á fer la caixa.

¡Adeu, pobra selecció,
ja no 't veurém més la cara!
El teu inventor se 'n va...
ab la selecció entre camas...

Torna en Silvela de fora,
y apenas arriba, plega...
¡Se veu que l' anar pel món
despeca molt las potencias!

¿Que cóm se l' ha presa 'l pollo
l' arronsada de 'n Silvela?

Aixó ni cal preguntarho:
¡ab la gran barra de sempre!

El llahut Conservador
aquest dematí ha marxat:
el rumbo que ha pres no 'l sé,
pero crech que va á can Taps.

L. WAT

ACUDITS

Un que ha posat una casa de
begudas, explica á un seu amic
y parroquiá 'l mecanisme de la
seva passió.

—Mira, noy—li diu;— sempre
que m' obsequio ab un boch, ab
una copa ó ab lo que sigui, 'm

trech els quartos de la butxaca y van á parar al
calaix del taulell. En aquest punt soch molt mirat.

—Bé, ¿y qué 'n treus d' aixó?
—¿Preguntas qué 'n trech? Poca cosa. L' any pas-
sat, sobre 'l meu consum personal no més, calculo
que vaig fer de cent á cent cinquanta duros de be-
nefici.

Un capellá tractava de convertir á un incrédul, y
tot era ferli sermóns; y l' incrédul tot era badallar.

Entre 'ls badalls, vá ferne un de tremendo, casi
agressiu, y l' ensotanat va dirli:
—Home, 'm pensava que se m' anava á menjar.

—No tingui por—li vá respondre:—¿que no sab
que la carn de capellá fá brians?

Trobantse á punt de mori'
el trempat senyor Garí,
un vehí li preguntá
si 's volia confessá,
pero ab veu bastant entera
ell va dir:—¡De cap manera!
Y al punt repli á el vehí:
—¿Donchs perquè, senyor Garí,
estant bó vosté assistia
á l' iglesia cada día?—
Y 'l senyor Garí al instant
respongué tot gemegant:
—Al istíu tan sòls hi anava
perquè ben fresch m' hi trobava

y al hivern perquè, al moment,
m' hi trobava molt calent.

Tan presumida es l' Agneta,
(qu' es una que vent bolets),
que fins porta brasalets
per rentar la gibrelleta.

—¡De ví no 'n tastó!—diu en Devesa;
pro s' emborratxa... bebent cervesa.

Quan donya Blanca fugí
de la catalana terra,
cansada ja de la guerra,
recordo que li vaig dí:
—Si molt blanca n' erats Blanca
quan vingueres, oh gran penal
havent pres sol y serena,
al tornárten, ja no ets blanca;
perqué, Blanca, ets molt morena.

Un vanitós que 's d'u Rulls,
—¡Jo soch un libre!—exclamava,
y un amic li contestava:
—Pero un libre 'l sense fulls.

Una minyona beata,
qu' es filla d' un sabater,
diu que desitja casarse
ab un jove peixater;
puig per mes que la xicota
es devota de Jesús,
fothom sab qu' es molt amiga
de menjar sardina y llus.

FRANCISCO LLENAS

Entre estatuas

—¡Quín país aquest!... Figúrat que li vaig donar unas colonias que valian tot lo del món, y se las va deixar pendre.
—Jo vaig donarli una llibertat que valia molt més... y ja no se 'n canta gall ni gallina.

ENDEVINALLAS

XARADA

Nom de dona es la *Tres-sexta*,
un arbre la *dos girada*
y el meu *quart-dos* te una filla
qu' es diu *inversa-Cinco-quarta*;
flor molt bonica es la *quinta*,
la *quarta* es una vocal
y á l' escaleta de casa
fa molts anys que hi ha un *total*;
qu' es *dugas doble-tres-quart*
de gana, si 'ls de l' escala
no poguessim remediaria
sa situació molt precaria.

Per lo tant si eixa xarada
estimat lector et cansa
y no tens *hu-dos-tres-quart*
no probis d' endevinarla.

SISKET D. PAILA

ANAGRAMA

Per'plegá una moneda
el Ton es vá *total*
y en sa actitud fou victima
d' un *tot* ben preparat.

J. COSTA POMÉS

TRENCA-CLOSCAS

¿MANAS L' ACA?

Formar ab aquestas llettras un poble de Castella.
J. MORET DE GRACIA

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1 2 3 4 5 6.—Nom de home.
1 2 4 2 3.—Classe de botóns.
4 2 1 2.—Mida.
6 5 6.—Número.
4 2.—Lletra.
3.—
6 5.—Adverbi.
1 2 6.—Part de la persona.
2 1 5 6.—Licor.
3 2 1 4 5.—Classe de ví.
4 2 6 2 3 2.—Temps de verb.

UN LANCIERO

GEROGLÍFICH

S I K
Ptas
K
Pta
R I

A. LLAUDADÓ M.

CORRESPONDENCIA

Caballers: Un fill de 'n Bu-Amara, Una víctima de la
pa y coca, Una puerca, Una comadrona, Semen de Filo-
xera, Pisman, Venturita Cuesta, Juan Cañisó, Pere
Freixas, Pere Plana, Joan Dormuá, Juanito Baldrich,
J. M. Estanqué y Manel Casas: No fa.

Caballers: F. Virgili R., Un apreta moscas, A. Cara-
rach, Joan Catau, S. Casellas G., F. Joanet y Baril: Ri-
gular.

Caballers: J. B., A. Ll. y M., Quimet, Ll. C. C.,
J. A. R., y E. J. y P.: Rebutts els originals. Rebin un
cabás de gracias.

Caballers: Rampells: En altrás ocasiones havia fet algo
qu' anava millor.—E. Argilaga: Han fet tart.—F. Lle-
nas: Veurém si hi haurán capigut.—F. Casals B.: Agra-
him las consideracions que fa respecte de nosaltres. Las
tres composicions son bonicas y entran en cartera. Gra-
cias.—R. Forga Clará: No li dediqui versos, pobre Vi-
taliani! Miri que no tornarà si la rebém d' aquesta ma-
nera.—A. C. R.: En els versos lliures no hi *cueñan* las
asonancias.—Baldri Costa Inglés: ¡Carateus, qu' es bo-
nich tot aixó! Sembla del *Tenorio*...—Emili Forgas: Mi-
rarém de deixarho apuntat.—F. C. P.: Gracias per l' en-
vio.—J. Romeo: Els apuntes no estarán malament, pero
no 'ns reportan cap utilitat.—R. Rehtsé: No son de la
nostra satisfacció.—Andrésito: Quedan nostras.—Sera-
fínet: No 'ns plau prou. ¡Per Deu, no l' envihí pas un
vers cada setmanal! Vosté 's pensa no dir res. Encare no
ha arribat l' hora de las reivindicacions.—Estorer de la
Ronda: No arriba.—Córcholis: No, senyor, no tenim la
honrra de acceptarli res.—M. Baselga: De l' originalitat
no 'n duptém.—J. S.: Rebut, y gracias.—J. M. de Gra-
cia: S' hi farà lo que 's puga.—Xiulet: Tant se val.—Un
dependent: Donchs, vegí, tampoch es favorable.—Japet
de las ballanas: Inservible.—Ferrán Anquisi: Potseser va-
jin al Almanach.—El Valiente: De mes valents n' hem
vistos, y de mes poca-soltas també.—Siset del Barbé:
Sembla de l' *Afayta* Canaris.—F. Carbonell y G.: Els
cantars son ignocents.—R. Costa Pomés: Tantas mercés.
—Un qu' está molt fort de gramática:—No té importan-
cia.—Galan per tot: No 'ns va.—Mercuri: Fiach de ca-
mas.—Vidrieras, J. F. S., Electra, J. F., P. P., Nas de
pruna y J. P. y T.: No 'ns podem fer eco de las sevas
cartas.

La República

LÁMINA ALEGÓRICA

propia pera ser colocada en Cassinos, Ateneos, Societats
y tota classe de Centros democrátichs

Tamanyo de la lámina 65 per 50 centímetros, impresa
á sis tintas sobre cartulina mate.

Preu: 2 pessetas

SE VEN PER TOT ARREU

TARJETAS POSTALS

CARCO-REGIONALISTAS

Colecció de 20, 3 ralets

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer
del Olm, número 8

Tinta Ch. Lorrilleux y C.